

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Vnímání krásy v úzkém pojetí s metodou bělení zubů

Dominika Melicharová

Bakalářská práce

2017

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Dominika Melicharová**
Osobní číslo: **H14223**
Studijní program: **B6703 Sociologie**
Studijní obor: **Sociální antropologie**
Název tématu: **Vnímání krásy v úzkém pojetí s metodou bělení zubů**
Zadávající katedra: **Katedra sociálních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Práce se bude zabývat vnímáním krásy a úsměvu na příkladu bílých zubů. Dnešní stomatologie se blíží estetické disciplíně, která nabízí poměrně finančně dostupné úpravy chrupu. Práce se zaměří na výzkum role pacienta a především jeho rozhodnutí, které ho vedlo k podstoupení bělení zubů. Dále práce bude zkoumat pohled respondentů na vnímání krásy, sebepojetí a v neposlední řadě se zaměří na vliv moderní doby v souvislosti s krásou. Práce bude založena na kvalitativním výzkumu, který bude sledovat pohled laické veřejnosti na tuto problematiku. Jako hlavní metody budou užity polostrukturované rozhovory a analýza celého procesu bělení zubů.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- Etcoff, N. L. 2002. Proč krása vládne světem. Praha: Columbus
- Giddens, A. 1999. Sociologie. Praha: Argo.
- Kelleher, M. 2008. Bělení zubů. Praha: Quintessenz.
- Lock, M. 1993. Cultivating the Body: Anthropology and Epistemologies of Bodily Practice and Knowledge. Annu. Rev. Anthropol., Vol. 22, pp. 133-155.
- Thompson, J. K. - Heinberg, L. J. 1999. The Media 's Influence on Body Image Disturbance and Eating Disorders: We've Reviled Them, Now Can We Rehabilitate Them Journal of Social Issue, Vol. 55, No. 2, pp. 339-353.
- Mazánek, J. 2005. Stomatologie pro dentální hygienistky a zubní instrumentářky. 1. vydání. Praha: Grada Publishing.
- Moj, P. 2015. Představa krásného úsměvu napříč historií a kulturami, Stomateam s. 47-49.
- Kelleher, M. Bělení zubů. Praha : Quintessenz, spol. s.r.o., 2008. 125 s.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Adam Horálek, Ph.D.

Katedra sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce: **31. března 2016**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2017**

prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.
děkan

Univerzita Pardubice
Výzkumný ústav
Stomatologie, Studecká 54

L.S.

PhDr. Adam Horálek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci „Vnímání krásy v úzkém pojetí s metodou bělení zubů“ vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 27. 3. 2017

Dominika Melicharová

Poděkování:

Děkuji vedoucímu práce PhDr. Adamu Horálkovi, PhD. za cenné názory a čas, který mi při konzultacích věnoval. Dále bych ráda poděkovala všem mým respondentům za čas, který mi věnovali, za jejich sdílnost a ochotu ke spolupráci.

NÁZEV

Vnímání krásy v úzkém pojetí s metodou bělení zubů

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá tématem krásy, úsměvem a metodou bělení zubů, která je v současné době velmi využívanou za účelem vylepšit svůj zevnějšek. Na problematiku je nahlíženo z hlediska vnímání krásy, z pohledu historie, současných spisovatelů a zejména respondentů, kteří se rozhodli podstoupit bělení zubů. V neposlední řadě se práce zabývá i legislativou, která upravuje volný prodej bělicích přípravků. Teorie v této práci je doplněna zjištěnými fakty na základě výzkumu, který probíhal formou rozhovorů s respondenty. Cílem práce je zjistit jejich pohled na krásu a důvody k podstoupení bělení zubů.

KLÍČOVÁ SLOVA

Krása, estetika, zuby, bělení zubů, úsměv

TITLE

The perception of beauty with a closer relationship of teeth whitening

ANNOTATION

This bachelor thesis focuses on the topic of beauty, smile, and the method of teeth whitening which is nowadays applied quite widely in order to improve one's appearance. The problematic is analysed from various aspects; the perception of beauty, the historical aspect, the perspective of contemporary authors, and mainly the aspect of respondents who have decided to undergo teeth whitening. The text also aims at the legislation which regulates the free sale of whitening products. The theory in this work is complemented with data collected in a research based on interviews with the respondents. The objective of the thesis is to ascertain their attitude to beauty and the reasons for undergoing teeth whitening.

KEY WORDS

Beauty, aesthetics, teeth, teeth whitening, smile

Obsah

Úvod.....	10
1 Metodologie.....	12
1.1 Výzkumné otázky	15
1.2 Etická část	15
2 Mnoho pohledů na krásu	16
2.1 Nedokonale krásný.....	17
2.2 Nevýhody a výhody s krásou spojené.....	19
2.3 Je pro nás důležité, jak vypadáme před ostatními?	21
2.3.1 Jak člověk vnímá sám sebe	22
2.4 Vnímání mužské a ženské krásy	23
2.5 Vliv moderní doby na naše tělo	24
3 Krásný úsměv díky zubům	28
3.1 Metoda bělení zubů.....	29
3.1.1 Co předchází bělení zubů	30
3.1.2 Kontraindikace k bělení zubů.....	30
3.1.3 Faktory ovlivňující barvu zubů	33
3.2 Typy bělicích technik.....	36
3.2.1 Ordinační bělení	36
3.2.2 Domácí bělení	38
3.2.3 Vnitřní bělení.....	40

3.2.4	Volně prodejně přípravky k bělení zubů	40
3.3	Rizika a nežádoucí účinky bělení zubů	42
3.3.1	Má krása bělení zubů trvanlivost?	45
4	Interpretace výsledků	47
5	Závěr	53
	Zdroje	55
	Seznam příloh	58
	Příloha č.1 – Vybraný rozhovor laik	59
	Příloha č.2 – Vybraný rozhovor odborník	61

Úvod

Zaměříme-li se na antropologickou a historickou literaturu, zjistíme, že krása není pouze pojmem moderní společnosti. V minulých dobách se lidé zkrášlovali pomocí malování na tělo, jizvením, ošacením a dalšími způsoby, které se jim líbily a díky kterým si připadali krásnější, nebo pomocí nich maskovali případné nedokonalosti. V současné době tomu navíc dopomáhají různé moderní techniky a služby, které nám trh nabízí a mezi které například patří i estetické zubní lékařství, konkrétně bělení zubů, kterým se tato práce zabývá v úzké souvislosti s vnímání krásy.

V současné době může mít barva zubů pozitivní i negativní dopad na úsměv a sebevědomí lidí. Neesteticky vypadající zuby mohou člověka ovlivnit, jak po stránce psychické, tak sociální. Jedná se o jednu z nejčastějších estetických disharmonií, které si na druhém člověku můžeme všimnout na první pohled a přisuzovat mu díky ní i charakteristické rysy, které mohou být mnohdy mylné.

Jednou z metod, které mohou barvu zubů ovlivnit je bělení zubů. Tato metoda je v současné době stále více žádanou metodou, kterou provádějí stomatologové nebo dentální hygienisté ve svých ordinacích, ačkoliv od svého prvopočátku je tato služba velmi diskutovaným tématem, zejména v dopadu na naše zdraví. Velké množství lidí si je vědoma důležitosti ústního zdraví spojeného se zdravými a krásnými zuby.

V současnosti se ale nejedná pouze o zdravý chrup. Požadavky dnešní doby jsou navíc ještě bílé, rovné a čisté zuby. Otázkou však zůstává, zda je tento způsob, který pomáhá vylepšit náš zevnějšek, vhodný pro naše zdraví a jakým způsobem ovlivňuje náš pohled na sebe samého.

Práce se zabývá vnímáním krásy, která je spojena s metodou bělení zubů. Dále se

zaměřuji na samotné bělení zubů a vše, co tato metoda vyžaduje. V neposlední řadě je zmíněna legislativa, která provází propagování bělení zubů a bělicích přípravků. Důvodem pro výběr tohoto tématu byl především osobní zájem o problematiku bělení zubů a dřívější studium v oblasti stomatologie.

1 Metodologie

Ke zpracování výzkumu své bakalářské práce jsem využila kvalitativní výzkum, ve kterém se:

„[...] *data induktivně analyzují a interpretují.*“ (Hendl 2016:48) Kvalitativní výzkum byl nejvhodnějším typem metody, vzhledem k flexibilitě při sběru informací a možnosti doplňování dalších otázek, které pomohou dostat se více do hloubky odpovědí.

Své respondenty jsem v rámci citace označila zkratkami R1–R8. Respondentů z oblasti laické veřejnosti bylo celkem šest, pět žen a jeden muž. Mezi odborníky jsem si v první řadě vytipovala ty, které jsem za účelem výzkumu chtěla oslovit a kteří při prvotním oslovení byli nadšeni a se zapojením do výzkumu ihned souhlasili. Jednalo se o stomatologa a dentální hygienistku. Respondenti z řad pacientů jsem poté oslovila přímo já v ordinaci těchto odborníků. Rozhovory s nimi byly prováděny přímo na půdě jejich ordinace. Se všemi respondenty jsem se setkala celkem dvakrát.

Poprvé setkání s respondenty proběhlo při jejich první návštěvě odborníka, kam byli objednáni, aby hygienistce nebo stomatologovi sdělili důvod rozhodnutí pro bělení zubů a následně byl domluven další postup. Zde jsem se s nimi seznámila a obeznámila je s možností stát se jedním z respondentů pro prováděný kvalitativní výzkum. Všichni vytipovaní pacienti souhlasili. Následně jim byla odborníkem provedena vstupní prohlídka dutiny ústní. Podruhé jsem se s nimi setkala při druhé návštěvě, kam byli objednáni přímo na samotné bělení nebo za účelem vyzvednutí vyhotoveného nosiče pro domácí bělení a poučení o aplikaci bělicího gelu. Vzhledem k tomu, že jsem byla přímo těchto fází přítomna, věnuji se v práci i stručnému popisu jednotlivých bělicích typů a otázkou, který z nich pacienti preferují nejčastěji.

Z řad odborníků jsem rozhovor prováděla se stomatologem, u kterého pacienti podstoupili pouze ordinační bělení, u kterého jsem byla přítomna. Druhým odborníkem byla

dentální hygienistka, která se ordinační metodě nevěnuje a provádí pouze domácí typ bělení zubů. V její ordinaci jsem byla přítomna při návštěvě pacientů, kdy je edukovala o správné technice domácího bělení a jednalo se o poslední setkání pacienta s hygienistkou. Rozhovory se všemi respondenty, z řad laiků i odborníků, jsem prováděla v klidné odpočinkové místnosti, která mi byla poskytnuta dentální hygienistkou.

Stručná charakteristika respondentů:

R1 – respondentka 30 let, modelka,

R2 – respondent 36 let, manažerka,

R3 – respondent 40 let, pedagog,

R4 – respondentka 32 let, mateřská dovolená,

R5 – respondentka 40 let, kosmetička,

R6 – respondentka 31 let, úřednice,

R7 – respondentka 29 let, dentální hygienistka,

R8 – respondent 48 let, stomatolog.

Zajímavé, ale také velmi náročné, bylo uchopení tématu krásy, jakožto doposud nedefinovaného pojmu. V práci tedy především interpretuji získané informace a názory od respondentů, se kterými jsem rozhovory prováděla, a snažila jsem se také o přiblížení pohledu na krásu využitím úryvků z historických děl významných autorů.

Poměrně složitou částí bylo získání literatury, která zahrnuje aktuální informace o metodě bělení zubů. Vzhledem ke stále se vyvíjejícím bělicím přípravkům a postupům při bělení zubů, téměř neexistují literární tituly, které by jasně o této metodě pojednávaly.

Internetové servery a diskuze často nabízejí nepodložené informace, kterým jsem se ale záměrně vyhýbala. V souvislosti se směrnici, upravující množství používaných chemických látek, vydanou Českou stomatologickou komorou, je omezeno čerpání ze zahraniční literatury, jelikož se techniky mohou odlišovat. Stejně tak se jedná o účinnost a rizika bělení, jelikož stavba a odolnost zubních tkání je u každého jedince velmi individuální. Snažila jsem se v rámci svého výzkumu zjistit nejčastěji používané postupy, které jsem následně využila v kapitolách týkajících se samotného bělení zubů. O to více byl výzkum a rozhovory s respondenty a odborníky zajímavější. Odbornou část týkající se bělení zubů jsem pojala především z pohledu laika, nikoliv odborníka, v závislosti na mém předchozím absolvovaném studiu. Z důvodu snadnějšího porozumění jsem se v textu snažila vyhnout odborné stomatologické terminologii.

Na základě těchto skutečností a rady vedoucího práce, jsem se rozhodla, propojit teoretickou část s praktickou a získané názory a zkušenosti od respondentů citovat v jednotlivých kapitolách, kterých se rozhovory s respondenty týkaly.

Technické poznámky:

Jako jeden ze zdrojů jsem pro práci použila dílo Dějiny krásy od Umberta Eca, který v knize cituje autory, jako jsou Isidor ze Sevilly, Tomáš Akvinský nebo Euripidés. Vzhledem k tomu, že se nejedná o primární zdroj, jsem si vědoma druhotné citace, která je citována pouze z malých úryvků děl těchto autorů, které jsou zároveň v knize vyobrazeny.

1.1 Výzkumné otázky

Za účelem vytvoření si otázek k polostrukturovanému rozhovoru jsem si stanovila výzkumné otázky. Práce je dělena na dvě oblasti. První z nich je krása a její vnímání, druhá se zabývá chrupem, konkrétně metodou bělení zubů, kterému odpovídají i dvě z výzkumných otázek.

1. Jaký je pohled na krásu mezi respondenty laiky?
2. Jaká je příčina zbarvení zubů, která respondenty vede k odborníkovi za účelem vybělení zubů?
3. Z jakého důvodu si lidé nechávají vylepšit vzhled/úsměv metodou bělení zubů a jaký typ bělící techniky preferují?

1.2 Etická část

V souvislosti s dodržením etické stránky, kterou výzkum obsahuje, mi byl od všech respondentů udělen slovní informační souhlas o nahrávání rozhovorů, o kterém v rámci dodržení soukromí hovoří Hendl (2016: 157–158). Všichni respondenti byli seznámeni s tím, že vzniklý audiozáznam bude sloužit jako podklad pro přepsání dat, které budou dále zkoumány. Z mé strany byli respondenti ujištěni o anonymitě, kterou výslovně žádný z nich nevyžadoval. Výzkum zároveň neobsahoval žádné informace, které bych měla před respondenty zatajit, naopak jsem se snažila získat jejich důvěru k tomu, aby se mi se svými pocity a názory otevřeli.

2 Mnoho pohledů na krásu

Pojem krása je dodnes nedefinovaným pojmem. Ve své práci se zabývám především krásou vnější, viditelnou, která je ale bezpochyby spojena i s krásou vnitřní. Na otázku, co je to krása, existuje mnoho názorů a odpovědí z řad významných filozofů, autorů literárních děl a odborníků, které se napříč historií liší. Neexistuje přesná definice krásy, ale existuje na ni mnoho pohledů.

Z důvodu toho, že krása není jednoznačně definována, může být často spojována s estetikou (Tatariewicz 1985: 15). Estetika, jakožto filozofická disciplína, vychází z řeckého slova „aistheticos“, které v překladu znamená vnímání krásna (Fialová 2012: 55). Estetika je dle Ptáčkové mimo krásy spojována také se vznešeností, uměním a filosofií, ze kterých celkově pramení. Jiný pohled na krásno získalo pojetí estetiky po přelomu 20.století, odkdy esteticky cítit můžeme jakkoliv a spatřovat ji můžeme v čemkoliv. Estetické jevy, které autorka označuje, jako novodobou formulaci estetiky, lze najít v psychologii, sociologii, lingvistice a etice. Všechny tyto oblasti souvisí s individuální percepcí krásných věcí, citem, prioritami, ale například i jazykovým vyjadřováním (Ptáčková 2002: 5). Tím můžeme usuzovat, že krása a estetika jdou ruku v ruce a to, jaký na krásu máme pohled, záleží pouze na našich smyslech.

Umberto Eco ve své knize míní, že: „[...] *krása nikdy nebyla ničím absolutním a neměnným, ale v různých historických obdobích a různých zemích na sebe brala odlišnou podobu.*“ Dle autora se jedná o: „[...] *objekt, který svou formou uspokojuje smysly, především zrak a sluch.*“ (Eco 2005: 14) Autorka knihy Proč krása vládne světu, Nancy Etcoffová, ve své knize píše, že „*krása je v oku toho, kdo se dívá, jedná se o cokoli, co nás potěší.*“ (Etcoff 2002: 7)

Otázku, která se týkala krásy, konkrétně významu tohoto pojmu, jsem se dotazovala

i mých respondentů. Vybrala jsem zajímavou odpověď respondentky (R7), která se věnuje práci dentální hygienistky a zároveň přednáší na Vysoké škole studentkám, na kterých pozoruje, jak individuálně může být krása mezi lidmi vnímána.

„Možná v dnešní době ani krása neexistuje. Mladý holky mají od 15 let nalepený řasy a umělé nehty, pak si nechávají dělat umělé prsa, protože jsou vlivem diet moc hubený a žádné tím pádem nemají a mají z toho deprese. Nedej bože, když si v pokročilejším věku nechají napíchat rty nebo udělat permanentní make-up. Tohle je asi ideální krása dnešní doby. Vypadat stejně ráno, jako večer.“ (R1)

2.1 Nedokonale krásný

„Krása je vzájemná spolupráce mezi věci, a proto můžeme označit za „krásné“ vzájemné působení kamenů, které se podpírají a vzájemně zachycují své tlaky, a tím pěvně nesou budovu.“ (Akvinský dle Eco 2005: 88)

Dle interpretace Eca (Akvinský dle Eco 2005: 85-88) spojuje Akvinský krásu s pojmy, jako jsou úměrnost, záře, mravní krása a přiměřenost cíle. Úměrnost je dle autora spojena s celistvostí, protože jakmile je tato integrita narušena, objekt se stává ošklivým. Pojem ošklivost staví Eco do opozice ke kráse. To znamená, že hranice mezi krásou a ošklivostí může být v některých případech velmi tenká. Autor tím nejspíše hodnotí ale pouze právě krásu vnější, nikoliv vnitřní. Krásu zmiňuje i Isidor ze Sevilly, který ji rozděluje na užitečnou, jako jsou například přirozené proporce těla, obočí, oči, zuby, a krásu umělou, která je zapříčiněna tím, co nás zdobí, jako jsou například šperky nebo oděvy (Isidor ze Sevilly dle Eco 2005: 111).

„Krása je relativní pojem, každému si líbí něco jiného. Pro mě je krása nedokonalost, nějaký malý detail, který dělá člověka zajímavým.

Piha, obočí, mezera mezi zuby.“ (R5)

Pohled respondentky (R5) na krásu nám ukazuje, že se nemusí vždy jednat o naprostou symetrii a dokonalost dané osoby. Dle mého názoru se tímto řídí především i proto, že by, z mého osobního pohledu, mohla být považována za nedokonale krásnou, z důvodu poměrně větší mezery mezi zuby.

Měřítka, podle kterého by se krása dala určovat, neexistuje. Proto se můžeme domnívat, že krásným může člověk být díky nějaké vadě, která může být brána jako přednost (Šmucler 2016: 23).

Nedokonalá krása byla ovlivňována už v době antiky prostřednictvím líčidel, která byla využívána především společenskými elitami pro zakrytí nedokonalostí. Postupem času se k této umělé kráse připojily i další nástroje, které vzhled mohou vylepšit (Lipovetsky 2007: 124). Vzhled některých žen a dívek nás ale může dovést k zamyšlení, zda tyto již v současnostidostupné přípravky a metody, jejich vzhled neovlivňují spíše negativním směrem. Především mladé dívky jsou fotografiemi ideální krásy žen napříč celým světem ovlivňovány nejvíce. Zakrývají mnohdy to, co je na nich opravdu krásné, a stávají se jedněmi z mnoha, které si jsou díky určitému měřítku moderních trendů ideálu krásy velmi podobné. Tuto skutečnost potvrdila i respondentka, která se věnuje práci kosmetičky a ke které dochází čím dál tím více i dívky mladého věku.

„Mezi mé zákaznice přibývají dívky, které ještě nedosáhly plnoletosti a které vyžadují kosmetické ošetření. Abych pravdu řekla, ani mě to už nepřekvapuje, protože krása se pro tyhle holky stává koníčkem.“ (R5)

Dalším názorem k tématu krásy přispívá respondent pracující jako pedagog na střední

škole, který se denně setkává s mladými dívkami, na kterých je vidět, že jejich vzhled a móda je pro ně zábavou. Z jeho odpovědi bylo patrné, že ho tato skutečnost, kterou si ve škole všiml, velice irituje.

„Některé holky bych tipl klidně na třicet. Je to hrozné, co se sebou dokážou díky make-upu provést a nejvíce mě překvapuje, co jim rodiče dovolej.“ (R3)

O problematice užitého umění, konkrétně o ženských časopisech pojednává ve své knize „Mýtus krásy“ Naomi Wolf. Autorka hovoří o moderním pojetí ideálu krásy, který současnou ženu velmi ovlivňuje. Wolfová především kritizuje potřebu současných žen přirovnávat se k modelkám z časopisů namísto toho, aby se věnovaly domácím pracím a dětem (Wolf 2000: 72). V jednom se ale lze shodnout, a to, že krásu můžeme vnímat všelijak, ale musí v nás vyvolat určité potěšení. Dle Etcoffové je naše vnímání krásy závislé na našich vrozených instinktech. Kdo a co jak vypadá, hodnotíme pomocí detektorů krásy téměř neustále a především automaticky (Etcoff 2002: 3-11). Z toho usuzujeme, že krásné se nám může zdát cokoliv, co my chceme.

2.2 Nevýhody a výhody s krásou spojené

„Při smíchu nevidíme jenom zuby, ale i charakter toho člověka.“ (R3)

Společnost může vnímat krásu jako nositele výhod. Lidé si spojují člověka s tím, jak vypadá a s vlastnostmi, které má. Většinou tvrdíme, že si vzhled s vlastnostmi nespojujeme, že je to povrchní, ale i jak píše Etcoffová: „*Myšlení není zkonstruováno tak, aby dokázalo lehce oddělit povrch od obsahu [...] málo lidí věří, že vztah mezi dvěma lidmi je náhodný.*“ (Etcoff 2002: 46)

Tímto se zabývá i původem řecký pojem kalokaghatie, který: „*vyjadřuje spojení krásy*

a dobra v jeden jediný princip, harmonické vyvážení etiky a estetiky, které je určující nejen pro výchovu člověka.“ (Ptáčková 2002: 143)

Dříve dokonce vzhled napomáhal rozlišovat dobré od špatného. Euripides v jednom ze svých děl pronesl: *„A co je krásné, je i milé.*“ (Euripidés dle Eco 2005: 39) Nevábné, shnilé jídlo také nejíme, protože vypadá nehezky, nelíbí se nám, a tudíž usuzujeme, že je pro nás škodlivé. I dříve si lidé mysleli, že vzhled obličeje napovídá o charakteru daného člověka. Krásní lidé měli být milí, hodní, zdraví a naopak ti oškliví, zlí a nemocní. Postupem času ale lidé přišli na to, že krása nebo ošklivost nemá s charakterem osobnosti nic společného (Etcoff 2002: 47–48). Mnohdy může fyzická krása mylně vypovídat o kráse vnitřní a naopak (Etcoff 2002: 256). Z toho vyplývá, že setkání dvou lidí se neobejde bez zhodnocení tělesné schránky člověka, jelikož většina z nás si nedá práci s tím, aby hledal u nevzhledného jedince, jaký je jeho charakter. To, jak na nás dotýčný působí na první pohled, je současně velice důležitou informací o tom, s kým se setkáváme a jaké sympatie si k němu vytvoříme.

Otázku týkající se vnímání fyzického vzhledu při prvním setkání jsem položila v rámci rozhovorů i mým respondentům. Odpovědi byly vesměs totožné od všech dotazovaných. Vědí, že by se tak dělat nemělo, ale myslí si, že podle toho, jak kdo vypadá, soudí nevědomky každý. Vybrala jsem jednu z odpovědí respondentky (R4), u které bylo na základě poměrně různé odpovědi zřejmé, že zkušenost, kterou díky předsudkům měla, byla opravdu velice negativní a bylo vidět, že dále toto téma nechce rozebírat.

„Hezčí lidé mi jsou logicky sympatičtí, kolikrát jsem se ale setkala s tím, že krása byla určitou maskou a mnohdy se z nich vyklubali křiváci. Není to ale u každého stejný. Předsudky si asi vytvoří každý, záleží na tom, jak s nimi pak pracuje a zda je po další zkušenosti dokáže přehodnotit.“ (R4)

2.3 Je pro nás důležité, jak vypadáme před ostatními?

Většinu lidí není lhostejné, jak jsou okolím vnímáni a mohou tak využívat různých prostředků, aby byli druhými vnímáni tak, jak oni chtějí. Aniž bychom své chování vnímali, s každou osobou navazujeme neverbální komunikaci a pomocí vzhledu, pohybů, mimiky a gest navozujeme určitý dojem (Giddens 1999: 98).

V současné době lidé mohou využívat svého zevnějšku k tomu, aby uspěli v oblasti pracovních příležitostí. Respondenka (R1), která se věnuje práci modelky, se rozhodla, že její úsměv prezentován na upravených fotografiích, by měl vypadat stejně i ve skutečnosti. „*Nemůžu mít přece viditelně odlišnou barvu na fotkách a pak, když jdu na casting.*” Jak tvrdí Fialová, vzhled bývá zároveň často naší vizitkou (Fialová 2012: 227).

„Ráda nosím rtěnky a nevypadlo moc hezky, když jsem měla červenou rtěnku a když jsem se usmála, vykoukly žlutý zuby. Barevné rty barvu zubů hodně zvýrazní. Pracuji s lidmi, potřebuji, abych při kontaktu s nimi vypadala dobře a pocit, že má zuby nejsou bílý, mě hodně omezoval.”(R1)

Tato modelka řešila svůj úsměv i ve spojení s dekorativní kosmetikou, která by v současnosti mohla být propojena s vnímáním krásy tak, jak byla popisována autory v historii. Jak už bylo zmíněno výše, dle interpretace Eca, Tomáš Akvinský spojuje krásu s pojmy, jako jsou úměrnost, záře, mravní krása a přiměřenost cíle. Tyto pojmy můžeme vztáhnout k dekorativní kosmetice, v tomto případě rtěnce, která zdůrazňuje a zkrášluje rty. Může mít však i negativní vliv na celkový dojem. Jakmile se žena s namalovanými rty usměje a objeví se bílé zářivé zuby, umocňuje to krásný, přitažlivý dojem z namalovaných úst. Co když je tomu naopak? Dokud se žena neusměje, vnímáme ji jako krásnou a poté, co uvidíme její zuby, které jsou zažloutlé a nepěkné, změní se naše vnímání? Můžeme se domnívat, že

kontrast barvy zubů je pro okolí viditelný, ale tuto skutečnost může vnímat pouze dotyčná osoba. S toho usuzujeme, že náš vzhled není důležitý pouze pro okolí, ale především i pro nás samotné.

2.3.1 Jak člověk vnímá sám sebe

To, jak vnímáme tělo, je spojeno se sebepojetímse zabývá tím mnoho odborníků. Paul Valéry (1964: 231) představil takzvaný „Problém tří těl“, ve kterém představuje naše pohledy na tělo.

První tělo je to, ve kterém žijeme, a je pro nás nejdůležitější složkou na světě. Dalo by se říci, že se jedná o tělo, které potřebujeme k existenci. Druhé tělo je viditelné pro okolí, „*je to tělo, které má formu a je chápáno umělci, chce být milováno a dotýkáno.*“ (Valéry 1964: 232) Tento pohled může souviset s vnější krásou, a to, jak se staráme o zevnějšek a jak chceme, abychom působili na okolí. Třetí tělo je pro nás, dle Valéryho skrytý stroj, obsahující orgány, které jsme ale nikdy neviděli a je známo především doktorům. Nad tímto tělem tedy můžeme přemýšlet v případě, kdy jsme nemocní (Valéry 1964: 231-234).

Tuto teorii jsem si dovolila přirovnat k tématu bělení zubů, kdy naše vnímání těla se dotýká celého procesu, kterým pacient při bělení zubů prochází. „První tělo“ poukazuje na uvědomění si našeho bytí. S „druhým tělem“ se nejvíce ztotožňuje pacient v případě rozhodování pro bělení, jelikož si uvědomuje důležitost vzhledu své tělesné schránky, v našem případě diskolorizaci zubu, a může tak přemýšlet o jeho vylepšení díky nabízené metodě bělení. „Třetí tělo“ pacient pomyslně „odevzdává“ lékaři v momentě, kdy se rozhodl navštívit odborníka za účelem úpravy barvy chrupu.

Subjektivní pocit o našem vnitřním já a našem těle, je pro nás velmi důležitým. Podle něj se může odvíjet i další naše chování.

2.4 Vnímání mužské a ženské krásy

„Krásu mám spojenou s ženami, vidíme je více i jako prezentovaný předmět krásy. Jsou víc v televizi, v reklamách na billboardech.

I soutěže ženské krásy jsou víc propagovány.“ (R6)

Mimo obecného vnímání krásy se odlišuje především vnímání krásy u žen a u mužů, a to v průběhu celé historie. Pohled na ženu zaznamenal větší proměnu než pohled na muže. Primárně byla žena vždy vnímána spíše jako zdroj plodnosti, matka a měla za funkci udržování domácnost. Na muže vždy bylo pohlíženo ve spojitosti s financemi, společenským postavením. Muži měli ženy ochraňovat. (Fialová 2012: 55-59).

Vnímání vzhledu u mužů a žen se může vztahovat i k věku, kdy se stárnoucí ženy uchylují k vyhledávání odborníků nebo používání krémů proti vráskám, aby si stále udržely mladistvý vzhled. Naopak o mužích se všeobecně říká, že věk jim přidává na přitažlivosti, zrají jako víno. Vrásky, šediny a vousy jsou pro mnohé ženy přitažlivější než mladistvý vzhled. U žen je takový vzhled naopak nežádoucí a snaží se takovému přirozené pochody zakrýt. Tento fakt mi potvrdila i jedna z respondentek, která se mi svěřila s tím, že i její partner je o 15 let starší.

„Asi i proto mám staršího muže, vždycky se mi líbili prošedivělí muži s náznakem jistého opotřebování, mají pro mě větší charisma.“ (R6)

Jak píše Etcoffová, ženy i muži mezi sebou stále soupeří, svůj vzhled neustále porovnávají s ostatními (Etcoff 2002: 74–76). Pro muže je hlavním ukazatel krásy jejich postava. Záleží jim především na výšce a svalech. Ženy ale podle těchto parametrů neposuzují. Podle Etcoffové také více dbají na souměrnost, která je právě s postavou spojována. Muži využívají zkrášlovací kosmetiku mnohem méně než ženy, proto se snaží dbát na vzhled svého těla (Etcoff 2002: 185-218).

Poměrně novodobý pohled na ženu představil Lipovetsky, který tuto teorii pojmenoval jako tzv. třetí ženu. První ženu představuje jako tu, která je podřízena muži. Druhou ženu naopak staví do popředí. Zmiňuje se o období 16. století, kdy byla opěvována ženská krása, ačkoliv důležitá rozhodování a politické postavení stále zůstali pravomocemi mužů. Od prvních dvou se liší tzv. třetí žena, která je muži naprosto rovna (Lipovetsky 2007: 217–225). Podle Lipovetského teorie se můžeme domnívat, že současná žena se tedy nemusí bát vyčnívat z davu, aniž by ji to mohlo být mužem vytýkáno. Je ve všech oblastech svobodná, především v kráse. Může se svým tělem nakládat tak, jak sama uzná za vhodné a nemusí se tak ohlížet na nepsaná pravidla, která byla dříve pro ženy platná.

2.5 Vliv moderní doby na naše tělo

Současná doba nabízí širokou škálu metod a produktů, které naše tělo mohou upravit. Výhodám, nevýhodám a vlivu těchto technik se věnuje mnoho autorů. V následující kapitole především cituji sociology Gillese Lipovetského, Anthonyho Giddense a Michela Foucalta, kteří se touto problematikou zabývají a kteří vesměs vliv moderní doby na různé úpravy zevnějšku, pohlížejí negativně.

„Industrializace a obchodní využití krásy, obecné rozšíření estetických norem a zpodobnění krásy, nové možnosti kariéry zajišťované krásou, zmizení tématu osudné krásy a inflace estetické péče o tvář a tělo nás společně opravňují k domněnce, že v dějinách ženské krásy nastává klíčová okamžik.“ (Lipovetsky 2007: 124) Autor píše o tom, jak může současný vliv médií ovlivňovat konzumní myšlení člověka téměř ve všech oblastech, především i na trhu práce. Poukazuje na velké množství výrobků, služeb a doporučení, které nám nabízí spotřební trh. Zatímco zkrášlovací techniky si mohla v minulosti dovolit pouze vyšší společenská vrstva, v současnosti jsou tyto možnosti součástí běžné spotřeby, které si může dovolit téměř každý. Směr, kterým se za svým vlastním ideálem krásy vydat, si může téměř

každý zvolit sám (Lipovetsky 2007: 123–137). Jak píše Lipovetsky, „[...] *prosazuje se nezadržitelná dynamika industrializace demokratizace výrobků krásy.*“ (Lipovetsky 2007: 123)

Moderní doba mnohdy nehledí na nepsaná pravidla týkající se přírodních technik, v mnohých případech neklade důraz v návaznosti na věk, protože i vliv stárnutí na člověka lze zpomalit. Lipovetsky se domnívá, že tímto nemůže nastat úpadek kultu krásy, ale přichází doba, která až příliš krásu člověka vyzdvihuje (Lipovetsky 2007: 124). Na základě Lipovetského úvah, se můžeme tedy domnívat, že pokud nepůjdeme s moderní dobou a nebudeme využívat jejich prostředků upravující náš vzhled, nestaneme se tolik úspěšnými a žádanými, jak bychom mohli být za předpokladu, že technikám moderní doby podlehneme a budeme je využívat.

Lipovetsky píše, že se jedná o: „*pokus stát se „pánem a vlastníkem“ těla, opravit dílo přírody, zvítězit nad škodami napáchanými postupem času a nahradit přijaté tělo tělem zkonstruovaným.*“ (Lipovetsky 2007: 135) Zároveň také poukazuje na riziko, které s sebou nesou mediální obrazy ideální vizáže, se kterými jsme v denním kontaktu díky sdělovacích prostředků, časopisů a dalších. „*Čím více naše společnosti rozšiřují estetické rady a obrazy, tím hůře ženy snášejí svůj fyzický vzhled.*“ (Lipovetsky 2007: 141) Díky této realitě může touha po tom být krásný ovlivnit i psychiku jedince. Při pohledu na fotografie toto potvrzuje i vzhled některých ze světových celebrit a mnohé případy některých psychických onemocnění, jako je například tělesná dysmorfická porucha, kterou se zabývám v další kapitole.

Podobným tématem, konkrétně tzv. sociologií těla a sociální technikou ovlivňující naše těla, se zabývá i Anthony Giddens. Autor ve své knize cituje Foucaulta a jeho teorii, která pojednává o tom, že naše tělo je ovlivněno moderními technikami, které společnost

a změny v ní přinášejí. Autor přímo naráží i na moderní techniku používanou v medicíně. To, jak naše tělo vypadá, můžeme do určité míry díky novým technikám ovlivňovat a podílet se na jeho spoluvytváření (Foucault 1988 in Giddens 1999: 139). „*Máme daleko větší vládu nad svým tělem než kdy dříve; tato situace nám přináší nové možnosti, ale i nové obavy a problémy.*“ (Giddens 1999: 141)

Do určité míry můžeme tuto teorii vztáhnout k našemu tématu týkajícího se bělení zubů. Historie bělení zubů sahá až do období Římanů, kteří si chrup bělili pomocí popelu z ohnišť (Bělení zubů). V tomto případě se stále jednalo o přírodu, která jim k dosažení bělejších zubů pomohla. Věda, společnost a moderní techniky nám dnes nabízejí nepoměrně větší možnosti, jak své tělo můžeme vylepšit, ať už se jedná o obor plastické chirurgie, estetické stomatologie, dodržování diet nebo kosmetickou péči (Fialová 2001: 210–213).

I dotazovaná respondentka (R2) bojovala s pocitem, že uměle dosažená krása, v jejím případě vybělením zubů, není už přirozená. Záměrně volím slovo „bojovala“, jelikož při rozhovoru bylo opravdu zřejmé, že ji tato skutečnost tíží, ačkoliv ji na druhou stranu těší pocit z vybělených zubů.

„Po bělení jsem si připadala mnohem lépe, krásné bílé zuby, i když jsem trošku bojovala s pocitem, že jsem těch hezkých bělejších zubů nedosáhla přirozenou formou, ale to nikdo neví, ani to nikomu nehodlám říkat.“(R2)

V tomto případě je pravda skutečnost, že pokud se s bělením zubů dotýčný nesvěří svému okolí a barva zubů není příliš výrazná a nepřirozená, málokdo si změny všimne a pokud pacient nechce tuto skutečnost sdělit, nemusí. Sám pro sebe má ale lepší pocit a cítí si lépe. Odpověď této respondentky nám ukazuje, jak se mění pohled člověka na sebe samého. Chceme před okolím vypadat co nejlépe a mnohdy ani nepohlížíme na to, co pro svůj vzhled

obětujeme. Jak člověk vnímá sám sebe a jak působí na okolí: „[...] *zde hraje osobní a sociální identita, celková vyrovnanost, duševní zdraví, životní spokojenost a smysluplnost existence.*“ (Fialová 2012: 15)

Zjistit původ vnímání krásy je tedy nemožné, jelikož se jedná o individuální konstrukt každého jedince. Totéž platí i pro přikládání určitých předsudků založených na prvním dojmu. Jisté základy pro krásu stanovili už významní filozofové v průběhu historie pomocí definovaného pojmu estetika. Patří sem především jistá úměrnost, záře a mravní krása. Tato nepsaná pravidla ale může v dnešní moderní společnosti narušovat vývoj užitého umění, jako je reklama, kosmetický průmysl nebo obory estetické medicíny. Každému se líbí něco jiného a každý tedy může považovat za krásné naprosto odlišné věci nebo osoby. Díky vlivu moderních technologií a experimentování se svým tělem, si ale mohou mnozí z nás i uškodit, ať už se to týká zdraví, nebo narušení vzhledu. Míra, do které necháme působit vliv moderní doby na naši krásu, by podle Fialové mělo být ovlivněno výchovou a vzděláním, které mají za úkol: „*abychom znali své možnosti, zdravotní rizika, abychom si dokázali vážít svého těla a uměli o něj rozumně, účinně a bez rizik starat.*“ (Fialová 2001: 215) Existují ale prostředky komunikace, které ovlivnit nelze. Týká se to především neverbální komunikace, které jsou součástí mimika a gesta, konkrétně úsměv, kterým se zabývá další kapitola.

3 Krásný úsměv díky zubům

Krásna může být umocněna i pouhou mimikou v obličeji, úsměvem. Každý úsměv je jiný, v závislosti na vzhledu tváře, ale téměř u každého má stejný projev. Úsměv je ukazatelem radosti a spokojenosti. Reagujeme jím na pozdrav, pomoc nebo vtip. Může být ale odlišně vnímán a to v závislosti na vzhledu obličeje, který úsměv vytváří. Úsměv by se dal používat za nástroj, který odkrývá stav našeho ústního zdraví, především poukazuje na zuby, kterých si při úsměvu všimne téměř každý.

„Jakmile se někdo usměje, je to pro mě známka toho, že k sobě chováme vzájemné sympatie, proto dbám na to, aby i ten můj úsměv byl krásný.“ (R2)

Úsměv je součástí neverbální komunikace, kterou vyjadřujeme především libé pocity. Giddens (1999: 88–99) hovoří v kontextu neverbální komunikace o úsměvu jako o vrozené reakci, kterou lidé na celém světě mají společnou, oproti třeba gestům, jejichž význam se může napříč kulturami odlišovat. Lidská krása souvisí také s atraktivností a osobní přitažlivostí. „*Jednoduchý úsměv opravdu může být nejsilnější afrodiziakum.*“ (National smile month)

Jak píše i Nancy Etcoffová (2002: 164–167), u žen jsou velké oči výrazné lící kosti, plné rty a úsměv s bílými a rovnými zuby symbolem ženskosti. Naopak muži si spíše zakládají na výšce a svalech. Vnímání úsměvu je u žen a u mužů odlišné stejně jako vnímání krásy, ve které mají krásné ženy nad muži nadvládu (Lipovetský2007: 140–141).

Úsměv může být o to krásnější, pokud se při něm objeví krásné bílé zuby. Ale co když bílé zuby nemáme nebo alespoň nás o tom náš subjektivní pocit nepřesvědčuje? Někdo si může připadat méně atraktivní, takže se úsměvu vyhýbá, někomu tato skutečnost nemusí přijít důležitá. Záleží na našich prioritách.

Průzkum BritishDentalHealthFoundation ukazuje, jaký úsměv celebrit je u běžné populace populárním. Výsledky průzkumu ukazují, že na prvním místě je „bílý úsměv“, na druhém úsměv s rovnými zuby, na třetím místě je úsměv se zuby s mezerami, čtvrtá pozice patří zubním šperkům, jako jsou nalepené kamínky, a na posledním místě je až přirozený úsměv (OurHealthFoundation 2015). I v tomto případě vidíme, jak krásno a svět médií může ovlivňovat naše smysly.

3.1 Metoda bělení zubů

Čím dál tím více veřejnost zajímají metody, které upravují a vylepšují některé oblasti těla. Medicína v současné době nabízí širokou škálu možností v rámci estetických úprav. Mimo jiné sem patří právě i bělení zubů, které je spojeno s vylepšením našeho zevnějšku a estetického dojmu, kterým působíme na okolí. Jak už jsem zmínila výše, hezký chrup může ovlivnit to, jak zapůsobíme na okolí, jak jsme úspěšní na poli pracovních příležitostí, nebo může mít vliv na vnímání sama sebe. Na rozdíl od stomatologie, která nabízí i celkové nebo částečné rekonstrukce chrupu, se v případě bělení zubů nejedná o zákrok, který lidé podstupují v důsledku vrozených nebo získaných deformací (Etkoff 2002: 10).

Technika bělení zubů se již v dnešní době řadí mezi základní techniky estetické stomatologie. Ačkoliv typů bělení je několik, všechny techniky jsou založeny na působení oxidačních přípravků na tvrdou zubní tkáň, konkrétně sklovinu, zubovinu a cement (Weber 2006: 14).

V případě, že se jedná o ordinační bělení, či bělení, které je prováděno pod dohledem stomatologa, jedná se o „léčebný úkon“, nikoliv kosmetický. Kosmetický úkon podstupujeme tehdy, když bělení provádíme doma za pomoci volně dostupných přípravků, které mají upravené složení dle Směrnice (Smilková 2012).

3.1.1 Co předchází bělení zubů

Ať už se pacient rozhodne pro jakýkoliv typ bělicí metody, vždy je důležité, aby s ním odborník provedl anamnézu, která se skládá z jednotlivých úkonů. Ty nám potvrdí či vyvrátí, zda je pacient může bělení zubů podstoupit.

První, co lékař pozoruje je tzv. vizuální kontrola, pomocí které odborník zjistí příčinu, rozsah a hloubku zbarvení zubů. Druhým krokem je zjištění pacientových návyků týkajících se kouření, nápojů, konzumací některých z potravin nebo užívání léků, které mohou barvu zubů ovlivnit. Třetí část, kterou odborník provádí je zjištění medikace, kterou pacient užívá, celkový zdravotní stav současný, ale i minulý, zejména v období vývoje chrupu. Dalším důležitým krokem je vyšetření dutiny ústní a zjištění celkového stavu chrupu. Posledním krokem je stanovení současného odstínu zubu a následně finálního barevného výsledku, který bude po absolvování bělení zubů očekáván. Tento soubor vyšetření má za úkol předejít možným komplikacím spojeným s bělením zubů (Goldstein 1995: 36–38).

3.1.2 Kontraindikace k bělení zubů

Bělení zubů je výkon, který není vhodný pro všechny typy pacientů a existuje řada faktorů, které mohou metodu bělení vyvracet. Dle legislativy se může tento zákrok provádět pouze osobám starších 18 let (Smilková 2012). Samotnému výkonu musí nejprve předcházet konzultace s odborníkem a dentální hygiena, o čemž jsem se zmiňovala v předchozí kapitole.

Kontraindikacemi pro bělení zubů jsou především těhotenství, kojení, nedostatečné dodržování ústní hygieny nebo některé z psychiatrických diagnóz. Pro práci jsem vybrala detailnější popis tělesné dysmorfické poruchy, se kterou se setkal jeden z mých respondentů (R8). Dále se tento výkon nesmí provádět pacientům s onemocněním dásní či netěsnými výplněmi a zubními náhradami (Mazánek 2015: 160).

„Na jedničkách jsem měla vyplněnej kaz ještě tou starou černou plombou a ty zuby se mi nelíbily, když jsem se smála. Zubařka mi proto navrhla převrtání výplně na bílou a společně jsme se domluvily i na vybělení. Zubní náhrady a výplně se totiž pomocí metody bělení nevybělí.“(R6)

Důležitou informací, kterou by měl pacient vědět je, že bělicí prostředky nedovedou vybělit umělé materiály, které se používají k výrobě výplní, korunek, můstků a zubních náhrad. Proto se často před nebo po bělení tyto umělé materiály obnovují, aby došlo k plynulé návaznosti mezi barvou chrupu (Kelleher 2008: 110).

Tělesná dysmorfická porucha

„Stalo se mi, že se mi na ordináční bělení objednávala slečna každý měsíc. Poprvé jsem s bělením neměl v jejím případě problém, ale po měsíci, kdy se opět objednala a do ordinace přišla, nerozuměl jsem proč. Vysvětlil jsem jí, že bělení není momentálně nutné a že by to její zuby mohlo výrazně oslabit. Poté se pacientka objednala do vedlejší ordinace ke kolegyni, která se mnou tento zákrok konzultovala, a shodli jsme se na tom, že pacientka nejspíše trpí dysmorfofobií. Mimo již vybělených zubů, měla i aplikovaný botulotoxin v oblasti obličeje a bylo zřejmé, že se podstoupenými procedurami ráda chlubí.“(R8)

Jak mi sdělil lékař, sám se setkal s opakovaným bělením zubů požadovaným v krátkém intervalu. Svěřil se mi s tím, že si nevěděl rady, jak s takovýmto pacientem komunikovat. V tomto případě je na odborníkovi, aby posoudil, zda bělení pomůže k viditelně lepšímu výsledku a bude dosaženo pacientovi spokojenosti. Touto problematikou se zabývá

psychiatrické onemocnění osobnosti s názvem dysmorfofobie.

Obecně pacient může mít obavy o možné onemocnění orgánů, nebo trpí utkvělým pocitem o nedokonalosti až ošklivosti některé z částí jeho těla. Vysoký výskyt této poruchy byl zaznamenán především v oboru dermatologie, estetické chirurgie, ale i stomatologie. Dysmorfofobii lidé mohou trpět skrytě, to znamená, že s problémem se nemusejí svěřovat okolí, které většinou stejně ale chybu vyzoruje, protože ze strany nemocného je viditelná snaha o zakrytí dané nedokonalosti, například výrazným líčením, vycpáváním různých tělesných partií, v případě pocitu o nedokonalosti svých zubů pacienti kamuflují svůj úsměv mimikou či rukou. Ostatní mohou svou domněnku o ošklivosti rozebírat se svým okolím nebo opakovaně navštěvovat příslušné odborníky za účelem jejich vadu odstranit, což byl případ mnou dotazovaného lékaře.

Diagnostika tělesné dysmorfické poruchy je velmi složitá, stejně tak její léčba, která obvykle probíhá pomocí psychoterapie v kombinaci s antidepresivy. Neléčení dysmorfofobie může mít za následek pocity méněcennosti, může docházet k sociální izolaci pacienta až sebevražedným sklonům (Chromý 2004: 69–75).

V rámci oblasti týkající se bělení zubů projev většinou spočívá v pacientově přesvědčení o tmavé barvě jeho zubů i přesto, že názor odborníka je jiný. V takovýchto případech, kdy je pacient odborníkem odmítnut, vyhledává jiná pracoviště, kde mu zuby vybělí. Tomu přispívá především prodej volně přístupných bělicích prostředků, kdy si pacient zuby bělí sám doma a nemusí tak navštívit ordinaci odborníka, který by s ním jeho rozhodnutí konzultoval. V takovýchto případech si pacienti mohou až ublížit a zuby takzvaně „přebělit“ (Kelleher 2008: 121).

Mezi další kontraindikace patří i některé alergie na používaný materiál, zejména chemické látky nebo materiál, z kterého se vyrábějí ochranné pomůcky, které jsou nedílnou

součástí bělení zubů. Tímto možným rizikem alergických reakcí se více zabývám v samostatné kapitole.

3.1.3 Faktory ovlivňující barvu zubů

Často diskutované téma je, co ovlivňuje barvu zubů. Celkově je barva zubů dána celou řadou faktorů, mezi které patří především kvalita zubních tkání, životospráva a ústní hygiena, které by měl člověk dodržovat automaticky před rozhodnutím podstoupení bělení. Dále jsou to nápoje, které při dlouhodobé konzumaci mohou ovlivnit odstín zubů, kouření a opakované podávání vybraných léků. V kapitole se konkrétně zabývám teracyklinovými antibiotiky.

Skladba tvrdých zubních tkání

V úplně první řadě je barva zubů dána vnější vrstvou zubu, která se nazývá sklovina, a vnitřní vrstvou, zubovinou. Celkově je barva udána mírou průsvitnosti skloviny, protože zubovina je oproti ní zbarvená více a mnohdy má sklony být nažloutlé barvy (Čištění zubů).

Dalším faktorem, který ovlivňuje zbarvení zubů, je kvalita ústní hygieny – například dodržování správné techniky čištění a častosti ústní hygieny, dále používání především mezizubních kartáčků, ústních sprch a zubních past (Čištění zubů). Velmi přínosným úkonem pro kvalitu ústního zdraví a předcházení zubních kazů je pravidelná návštěva dentálního hygienisty, který pacientovi odstraní zubní kámen a plak, zkontroluje pacientovi stav dásní a v neposlední řadě instruuje pacienta, jak dentální hygienu praktikovat doma (OurHealthFoundation 2015).

Jak jsem se dozvěděla, návštěva dentální hygienistky výrazně pomohla i dotazovanému respondentovi (R3). Zdálo se mi při rozhovoru, že na sebe je v tomto ohledu velice pyšný.

„Zubaře jsem se vždycky bál jako čert kříže, čištění zubů jsem

v pubertě dost flákal a podle toho i vypadali. Po opravdu nepříjemné zkušenosti s mezizubním kazem, jsem začal používat hlavně mezizubní kartáčky a ten posun jsem viděl už po tejdnu. Nejdřív mi tekla pořád krev a hrozně mě bolely dásně, ale bylo to lepší a lepší, tak jsem se na ty zuby víc zaměřil a lákala mě i návštěva dentální hygienistky. Kazy ustoupily a dásně jsem měl zdravé, takže super, jenže s tou barvou se nic moc nedalo dělat, i když musím říct, že to pravidelný čištění tomu dost pomohlo. Tak jsem se zeptal doktora a pak i hygienistky a oba mi poradili domácí bělení.”(R3)

Jídelníček

To, jak naše zuby vypadají, z velké části ovlivňuje i skladba jídelníčku. Některé potraviny obsahují tzv. exogenní barviva, která mohou mít na zbarvení skloviny negativní vliv. Mezi takové potraviny a nápoje patří především červené víno, káva, barvené limonády nebo sladkosti (Goldstein 1995: 3–4).

O této skutečnosti věděli všichni dotazovaní respondenti a někteří z nich se pro krásný úsměv byli ochotni těchto nápojů vzdát, nebo je alespoň omezit. To dokazuje i odpověď respondentky B, která se pro bílý úsměv vzdala svých oblíbených ranních černých čajů.

„Měla jsem zlovyk, každé ráno jsem pila černý čaj a vím, že to té barvě taky nepřispělo, proto jsem se kousla a černej čaj prostě už nepiju, protože vím, že by to bělení zubů byly vyhozený peníze.”(R2)

Kouření

Jako další vliv má na barvu skloviny kouření. Cigaretový dehet totiž může vytvářet tzv. pigmenty, které nepůsobí vábně (Goldstein 1995: 4).

„Když jsem zjistila, že jsem těhotná, kouřit jsem přestala a po porodu už jsem nezačla, čím dál víc mi ale potom vadily ty žlutý zuby. Kouřila jsem opravdu hodně. Jak jsem byla doma s malou, projížděla jsem na internetu různé diskuze a právě mě zaujalo bělení.”(R4)

Bělení zubů u abstinujících kuřáků je jedním z nejčastějších případů, proč pacienti do ordinace mnou dotazované hygienistky přicházejí.

„Často se ale objeví i tací, kteří se kouření vzdát nehodlají. V tom případě jim doporučuji, aby si bělení zubů rozmysleli, a navrhnou jim možnost pravidelné návštěvy u mě v ordinaci, kdy zuby perfektně pacientovi vyčistím.”(R7)

Na pacientovi pak zůstává, jak doporučení odborníka uchopí. Mnohdy může takovýto pacient navštívit jiného odborníka, který s vybělením a především s jeho následným kouřením nebude mít problém. V takovýchto případech se můžeme domnívat, že se jedná o určité individuální přesvědčení konkrétního odborníka, zda je pro něj na prvním místě pacient nebo finanční zisk z nabízené služby.

Tetracyklinové antibiotika

„Já mám zuby žlutější od mala. Bývala jsem hodně nemocná a doktor mi dával vždycky antibiotika. Někde jsem pak četla, že častým užíváním antibiotik pak zuby žloutnou.”(R6)

Negativně ovlivňovat barvu zubů mohou i některé druhy léků. Žluté zbarvení zubů může způsobit podávání tetracyklinových antibiotik, především dětem do 8 let, kdy se zuby vyvíjejí. Tetracyklinová antibiotika se podávají nejčastěji k léčbě onemocnění dýchacího ústrojí, kterým právě děti tohoto věku trpí nejvíce (Goldstein 1995: 4–6).

3.2 Typy bělicích technik

Bělicí metody se primárně rozdělují do tří skupin - domácího, ordinačního a kombinovaného bělení. Všechny tyto techniky se provádějí za přítomnosti lékaře, který v rámci domácího bělení slouží jako prostředník, který pacienta edukuje a prodává sadu, pomocí které si pacient chrup bělí v pohodlí domova. Naopak v případě ordinační metody provádí samotné bělení přímo lékař či dentální hygienista od začátku až do konce. Ordinační bělení se následně dělí ještě na vnější bělení a vnitřní, které je v kompetenci pouze stomatologa, jelikož se jedná o invazivní zákrok. Kombinovanému bělení se v této práci nezabývám, jelikož se jedná o spojení ordinačního a domácího bělení (Madunická 2001).

Je důležité poukázat na to, že tyto techniky nezahrnují domácí bělení pomocí volně prodejných bělicích přípravků, které si kdokoliv může zakoupit v drogeriích nebo prostřednictvím internetu. Takovýmto přípravkům se věnuje samotná kapitola v návaznosti na směrnici, která obecně upravuje množství použitých chemických látek, které se pro bělení používají.

3.2.1 Ordinační bělení

„Trochu jsem se bál, abych to bělení doma nezkazil, takže jsem se rozhodl pro to ordinační bělení.”(R3)

Tento způsob bělení se provádí jednorázově v ordinaci stomatologa či dentálního hygienisty a časově zabere zhruba 90 minut (Kelleher 2008: 111). Ordinační bělení vyhledávají pacienti, kteří vyžadují mít bílý úsměv ihned nebo jim je tento zákrok indikován z důvodu předchozího užívání tetracyklinových antibiotik, z viditelné vrozené anomálie zbarvených zubů nebo povrchové diskolorizace zapříčiněné fluorózou. Zároveň je tento způsob bělení finančně náročnější než domácí bělení.

„Chtěla jsem to mít udělaný od odborníka a na peníze jsem

proto nekoukala, stálo mě to asi 5 000Kč.“(R5)

Co se týče financí, polovina mých respondentů zvolila jinou metodu bělení právě kvůli tomu, že ordinační bělení se jim zdá poměrně drahé. Druhá polovina si naopak raději za tento zákrok připlatila, protože chtěli být pod dohledem odborníka, který bělení sám provede.

„No, je to docela páłka, ale já jsem radši zvolila odborné bělení, protože nemám zuby moc zdravý a bála jsem se doma experimentovat. Mám špatný krčky a při použití domácího nosiče bych se bála, že se mi na ně dostane ten gel a bude to ještě horší. Zubař mi dal rozvírák do pusy a dásně mi i opatřil tak, aby se na ně gel nedostal.“(R6)

Tato respondentka tedy očividně lékaři důvěřuje a v souvislosti se stavem svého ústního zdraví zvolila metodu ordinačního bělení, při kterém lékař zná konkrétní postup a zásady bezpečnostního opatření okolních tkání v ústech, které je při bělení velmi důležité.

Pacientovi je nejdříve aplikována na zuby tzv. ochranná bariéra na dásně a kůži, aby nedošlo k popálení chemickou látkou. Následně je aplikován gel obsahující vyšší procento peroxidu vodíku, než které obsahují přípravky pro domácí bělení. Pro aktivaci bělicího přípravku nebo urychlení chemické reakce, mohou odborníci kombinovat působení gelu se speciálními lampami nebo lasery (Kelleher 2008: 111). Působení gelu probíhá zhruba 2–3x po dobu 20 minut. Po každém bělení je působení gelu kontrolováno a odborník poté koriguje, kolikrát ještě bude gel na zuby pacienta působit.

Cenově se ordinační bělení pohybuje v rádech tisíců korun, v závislosti na použitém materiálu, technice a ceníku daného odborníka, kterého pacient navštíví.

3.2.2 Domácí bělení

„Domácí bělení jsem zvolila proto, že tyto přípravky od lékaře mají vyšší procento toho peroxidu nebo karbamidu a jsou účinnější než volně prodejné v drogeriích. U ordinálního bělení jsem se bála, že by mi mohlo zuby poškodit.“ (R4)

Technika domácího bělení se jinak nazývá home-bleaching, neboli domácí bělení při kterém se kombinuje konzultace pacienta s odborníkem, kdy stomatolog či dentální hygienista nechá dle alginátového otisku pacientova chrupu vyhotovit flexibilní nosič s vyblokováním prostorem pro bělicí přípravek, který je pacientovi předán ve speciálních gelech (Weber 2006: 14).

V případě domácího bělení je důležitým momentem názorně pacientovi ukázat a poučit ho o nanášení a následné aplikace gelu. Domácí bělení je celkově poměrně zdlouhavé, trvá přibližně 2-3 týdny. Gel se aplikuje na noc nebo přes den (Bělení zubů).

„Po prvním bělení, na kterým jsem byla před deseti lety, mi ještě doma gely zbyly, takže jsem je pravidelně používala, ale byly to ještě ty silný s 20% peroxidu. Bělila jsem, abych barvu udržovala a doporučila mi to i hygienistka, potom jsem ale už neměla srovnání a na příliš bílou až nehezkou barvu mě upozornilo až okolí.“ (R2)

Goldstein ve své knize uvádí jednu z hlavních nevýhod domácího bělení, a to nepředvídatelný výsledek zabarvení zubů po bělení a tím i narušení úsměvu pacienta (Goldstein, 1995:18). Pacient v rámci bělicí sady obdrží od odborníka větší množství bělicího přípravku, než které vystačí na doporučenou dobu bělení. Vzhledem k dlouhé expiracipřípravku si pacient může takzvaně dobělovat chrup dle svého uvážení, takže se

mnohdy stane, že si sám zuby může opakovaným bělením poškodit.

„Už bych do takovýho bělení nešla, bělila jsem týden přes den, v noci jsem nemohla spát, myslela jsem, že mi ty zuby snad vypadnou.“(R1)

U každého je však účinek jiný v závislosti na skladbě zubu. To, že někdy může pacient trpět přecitlivělostí zubů, potvrzuje i zkušenost jedné z mých respondentek. Rozhovor jsme dělaly v momentě, kdy u ní bolest zubů přetrvávala. Měla jsem ale pocit, že pro bílé zuby by ale vydržela téměř cokoliv.

V takovýchto případech, kde nastane trnutí zubů nebo zvýšená citlivost, je nutná konzultace s odborníkem, který pacienta v průběhu bělení sleduje. Většinou se bělení zubů na několik dní přeruší, aby si zuby odpočinuly, a po několika dnech pacient opět může gel aplikovat znovu (Bělení zubů).

„I když jsem zuby nechala odpočinout a vrátila se k bělení po týdnu, už bych tento typ bělení nechtěla absolvovat. To radši bych šla na ordinační bělení, který je jednorázový a asi by mě tolik nebolely zuby.“(R1)

Pacientka tedy mohla mít oslabenou sklovinu, tudíž na ni přípravek byl více agresivní než u ostatních respondentů, kteří se stejným typem metody neměli problém.

„Se zubama problém nemám, takže jsem se ani nebál bělení. Absolutně jsem nepociťoval nějaké trnutí nebo citlivost, zuby mě nebolely a rozhodně jsem nebělil naposledy.“(R3)

Respondent (R3) se rozhodl pro metodu domácího bělení, jelikož měl pocit, že se svému chrupu věnuje natolik pečlivě, že se zvládnutím techniky bělení doma nebude mít problém.

3.2.3 Vnitřní bělení

„Asi 8 let mám přední zub mrtvej a šednul víc a víc. Dřív jsem to neřešila, ale teď už to bylo vidět i na první pohled a lidi v mém okolí si už několikrát všimli.“ (R5)

Vnitřní bělení se provádí pouze u nevitálních neboli mrtvých zubů, které po odstranění nervu většinou získávají neesteticky našedlou barvu.

Tento typ vnitřního bělení provádí pouze stomatolog, jedná se o invazivní zákrok, kdy je bělicí vložka aplikována přímo do zubu a zůstává v něm i po několik dnů. Se svou zkušeností se mi svěřila respondentka (R5), která nejdříve podstoupila vnitřní bělení devitalizovaného zubu a už v tu dobu věděla, že si následně nechá vybělit i zbytek chrupu.

„Když jsem od doktora odcházela poprvý hrozně mě to bolelo, fakt hrozně, chtěla jsem se tam i vracet, aby mi to vyndal. Vzala jsem si prášek, počkala jsem dva dny a bylo to lepší, pak už to přestalo úplně.“ (R5)

U této respondentky bylo zřejmé, že o metodě bělení zubů má dostatek informací a je si vědoma veškerých následků, které mohou být s bělením spojené. I proto si z bolesti nic nedělala.

3.2.4 Volně prodejné přípravky k bělení zubů

V současné době nabízí většina drogérií, lékáren, internetových obchodů aj. řadu cenově dostupnějších bělicích produktů, které jsou pro lidi lákavější, cenově dostupnější, méně časově náročné a zaručují obsahem peroxidu vodíku vyšší bezpečnost, než tomu bylo před vydáním Směrnice 2011/84/EÚ (Smilková 2012). Jedná se o celou řadu preparátů, kterými jsou například bělicí gely, pasty nebo proužky (Kelleher 2008: 91–94).

„Znám hodně modelek, který si kupovaly přípravky na bělení v zahraničí, hlavně v USA, a nemohly si je vynachválit, bála jsem se ale, že to jsou hrozný drijáky, obsahovali snad kolem 30% peroxidu a zničily by mi zuby.”(R1)

Právě distribuce a prodej bělicích gelů upravuje již zmíněná Směrnice 2011/84/EÚ. Přípravky s obsahem nad 0,1 % peroxidu vodíku je možná pouze zubním lékařem. Přípravky určené k domácímu bělení pod dohledem zubního lékaře mohou obsahovat pouze 0,1–6 % peroxidu vodíku (Smilková 2012).

Každý z nás má odlišnou kvalitu tvrdých a měkkých zubních tkání, proto tyto přípravky není vhodné používat bez předchozí konzultace s odborníkem z řad stomatologů či dentálních hygienistů, i když jejich složení je již upraveno. S negativními účinky, které mohou nastat u aplikování volně dostupných přípravků na bělení, se setkali i čtyři mí respondenti.

„První věc, po které, jsem sáhla, byly bělicí zubní pasty. Vyzkoušela jsem jich hodně, Signal, Colgate, Odol. Většina past sice neobsahuje peroxid vůbec, nebo jen hodně málo, takže to zuby nevybělilo, ale zato mi ty pasty krásně podráždily dásně, protože jsem si s nima čistila zuby fakt pravidelně.”(R5)

Respondentka tedy od těchto zubních past upustila, ale bělení se vzdát nechtěla, proto vyzkoušela sadu s aplikátory.

„Sada obsahovala dvě tuby s gelem, dva aplikátory a stříkačku na nanášení gelu do těch aplikátorů. Už jenom to tvarování bylo hrozný, musíte je namočit do horké vody a pak nasadit a tvarovat, takže to v puse příšerně pánilo a nešlo to. Asi jsem to udělala špatně a gel mi

pak tekla všude okolo. Nechtěla jsem ten peroxid polykat, takže jsem pořád odplivávala.“(R5)

Volný prodej těchto přípravků upravila až Směrnice rady 2011/84/EÚ ze dne 20. 9. 2011 a Vyhláška 244/2012 Sb. ze dne 27. 6. 2012, která uvádí, že bělicí přípravky, které jsou určené pro domácí bělení, mohou obsahovat max. množství do 0,1 % peroxidu vodíku, jedná se o přípravky, označené jako „kosmetický produkt“, které nesmí využívat označení „CE“, protože v tomto případě je výrobek považován za nelegální. Cílem vyhlášky je, aby veškeré bělení, bylo přesunuto pod dohled odborníků, do jejich ordinací, ať už se jedná o stomatologa či dentálního hygienistu. Má snížit riziko nevědomého sebepoškození pacientem v případě domácí aplikace přípravku, který obsahuje více, než 6% peroxidu vodíku (Smilková 2012).

3.3 Rizika a nežádoucí účinky bělení zubů

Ačkoliv vývoj bělicích materiálů jde natolik kupředu, že se podařilo snížit jejich nežádoucí účinky, zlepšit jejich kvalitu a usnadnit i zacházení s nimi, může být výsledek a především následek této techniky velice nepředvídatelný.

V první řadě a velice častým vedlejším účinkem je citlivost a trnutí zubů způsobené vlivem působení chemických látek. Tato potíže většinou může nastat již během samotného bělení nebo bezprostředně po něm a týkala se téměř všech mých respondentů. Někteří vyloženě trpěli, někteří citlivost pocíťovali jen okrajově a jeden respondent (R5) dokonce vůbec (Kelleher 2008: 110–111).

„Jsem po výkonu docela v rozpacích, nevím, jestli bych to podstoupila znovu, a když, tak nejspíš pouze ordinální bělení. Ne nadarmo se říká, že bolest zubů je jednou z nejhorších bolestí.“(R1)

Respondentka, která podstoupila typ domácího bělení, měla v jeho průběhu velmi citlivé zuby a bolesti, především po sejmutí chrániče, ačkoliv aplikovala znečitlivující gel, který od hygienistky dostala, a řídila se svědomitě veškerými radami od odborníka.

„Bělení zubů mi poměrně zuby oslabilo a po vybělení jsem poodstoupil dvakrát dostavbu uraženého předního zubu. Lékař mi řekl, že se s případem, kdy se zuby staly křehkými a následně se jejich rohy odlamovaly, také setkal.“(R3)

Tento respondent si nechal zuby vybělit z důvodu častého pití černého čaje. Věděl, že citlivé zuby nemá a jiné nežádoucí účinky se nedostavily, ale poměrně byl překvapen a vyděšen tím, jak se jeho zuby staly křehké a snadno náchylné na náraz.

Dále je to podráždění sliznice nebo dásní, které je většinou zapříčiněné špatně zhotoveným nosičem gelu nebo nedodržením doporučeného intervalu bělení. Projevem je především nepříjemné pálení v ústech nebo začervenání dásně. (Kelleher 2008: 111).

„Problém byl v tom, že jsem si poprvý do toho nosiče dala fakt hodně toho gelu, takže jsem asi po hodině cejtla dásně. Volala jsem hygienistce a domluvily jsme se, že na 3 dny přestanu a až dásně nebudou rudý, budu pokračovat. Zapomněla jsem si prostě setřít ten vytejkající gel. Moje blbost.“(R5)

Takový případ mi potvrdil i dentální hygienistka: *„Hodně lidí si ty dásně až popálí. To je riziko bělení doma. V ordinaci jim podrážděním dásní předcházíme ochranným opatřením.“(R7)*

Obě tyto potíže, jako jsou citlivé zuby nebo podrážděné dásně, většinou po bělení vymizí (Kelleher 2008: 110–111).

Horší variantou se stává riziko alergické reakce na látku obsaženou v bělicím přípravku. V takovém případě je nejlepší možností přestat s procesem bělení. Nevědomost o alergii na danou látku může vést až k anafylaktickému šoku, který mnohdy může být až život ohrožujícím. Mezi časté patří i alergie například latex a guma, které jsou používány v rámci ochrany pacientových dásní před bělicím prostředkem (Goldstein 1995: 41). Pacient, který nad bělením uvažuje, si mnohdy tuto skutečnost nemusí uvědomovat, jelikož přemýšlí především nad používanými chemickými přípravky, proto by se lékař měl ujistit i o dalších alergiích, kterými pacient může trpět.

Bělením, konkrétně chemickým složením bělicích přípravků, nejčastěji peroxidem vodíku nebo karbamid peroxidem mohou být negativně ovlivněny i materiály, které jsou používané ke zhotovení zubních náhrad nebo výplní. Mezi takové materiály patří například keramika, skloionomerní cement, který se používá pro tzv. bílé výplně, amalgám a další dentální slitiny. Tuto informaci by měl pacientovi sdělit odborník, se kterým pacient bělení konzultuje (Dental care magazin).

Termín „přebělení“ je často používaný v literatuře zabývající se metodou, při kterém se upravuje pacientova barva zubů a týká se vnitřního i vnějšího bělení. Riziko toho, že výsledná barva zubů nebude korespondovat s dotyčným člověkem, je velmi pravděpodobné. Konkrétně by měla barva vypadat přirozeně a být v souladu s odstínem pleti, barvou vlasů a věkem pacienta. V případě, že pacientovy zuby budou takzvaně svítit a budou okolí připadat nepřirozené (Kelleher 2008: 113). To samozřejmě souvisí i s otázkou zdraví. Ačkoliv je v současné době bělení zubů, ať už pod dohledem odborníka či pomocí kosmetických bělicích přípravků, zdravotně nezávadné, musí pacient počítat s výše uvedenými zdravotními riziky, která mohou bělení provázet.

Ve výsledku tedy neví ani pacient, ani odborník, jak naše zuby a tělo na metodu bělení

zareagují. O tom jsem se přesvědčila i z výpovědi respondentky (R7), dentální hygienistky, která o tomto tématu mluvila velice zkušeně a jistě. Bylo zřejmé, že velice dobře zná rizika a nežádoucí účinky, které mohou po bělení nastat. Je si zároveň ale vědoma, že některé reakce jsou způsobené v důsledku nesprávné manipulace ze strany pacienta, tudíž ona nenese v tomto směru žádnou zodpovědnost a pacienta tak nemůže poškodit.

3.3.1 Má krása bělení zubů trvanlivost?

V současné době dnešní společnost stále více klade důraz na vlastní vzhled, tvar a symetrii jednotlivých částí těla, zdravý životní styl a je ochotna pro spokojenost v těchto ohledech utratit nemalé částky, aniž by měli zaručenou jistotu o úspěšnosti takové investice. Jednou z nich může být i bělení zubů, které se v současné době pohybuje v tisících až desetitisících korun, v závislosti na použitém materiálu a ceníku stomatologa nebo dentálního hygienisty, kteří tento výkon vykonávají. Důležitou informací, kterou by měl odborník pacientovi sdělit, že bělení zubů nemusí být trvalé (Goldstein 1995: 18). Jaké má bělení zubů trvání závisí především na kvalitě pacientových tvrdých zubních tkání a další faktory, které mohou výsledek bělení ovlivnit (Kelleher 2008: 108).

„Bělení bych přirovnala k bílé zdi. Po čerstvém nátěru je krásně bílá, ale závisí na prostředí, v jakém se nachází a ačkoliv o ni můžeme pečovat sebelíp, jednou zase musíme vzít štětec a barvu obnovit, aby se zase stala tou čistě bílou a líbila se nám.“(R7)

Z odpovědi hygienistky tedy můžeme usuzovat po nějaké době od bělení, zuby opět mají sklon měnit svou barvu na odstín, který měli před podstoupením bělení. Opakované bělení je možnou variantou, jak docílit opět bílých zubů. Doba mezi prvním a druhým bělením je velmi individuální, ale vždy je doporučována konzultace s odborníkem (Kelleher 2008: 108).

„Po bělení jsem nepila nápoje, co by mi mohli zuby obarvit.

Kafe, víno, kolu.”(R6)

Právě dodržování bílé diety se doporučuje dodržovat určitou dobu po bělení a omezit tyto nápoje i v budoucnu. Goldstein ve své knize o bělení uvádí, že to může být jednou z nevýhod bělení. Někteří pacienti se po bělení nehodlají vzdát nadměrné kávy, čaje nebo například kouření (Goldstein 1995: 18).

4 Interpretace výsledků

Po předchozím studiu v oblasti stomatologie jsem o metodě bělení zubů měla povědomí a v rámci školní praxe jsem se setkala s případy, díky kterým jsem se setkala s požadavky pacientů, kteří chtěli docílit bílých a rovných zubů pomocí estetické stomatologie, konkrétně celkových rekonstrukcí chrupu. Díky milé spolupráci s dentální hygienistkou, která mi zprostředkovala kontakt a pomohla v setkání s respondenty, se mi obzory v problematice metody bělení zubů rozšířily ještě více, jelikož tato forma vylepšení úsměvu je cenově dostupnější a tím i žádanější než samotná nabídka estetická stomatologie.

Jak jsem se již zmiňovala, hlavní výzkumnou metodou byl kvalitativní výzkum prováděný na základě postrukturovaných rozhovorů a nezúčastňovaného pozorování. Celkem s šesti respondenty jsem hovořila o rozhodnutích, která je vedla k podstoupení metody bělení zubů, sdíleli se mnou pocity, které během výkonu měli a následně se mi svěřili se svými negativními či pozitivními zkušenostmi, které jim bělení zubů přineslo. Další dva rerespondenti byli stomatolog a dentální hygienistka. S nimi jsem hovořila na téma bělení zubů z pohledu odborníka.

Bylo velmi zajímavé sledovat jednotlivé kroky, které metoda bělení zubů vyžaduje, ať už se jednalo o domácí či ordinační bělení. Jednalo se především o pozorování prvního kontaktu pacienta s respondentem, při kterém pacient sdělil respondentovi důvod svého rozhodnutí a očekávání, které od bělení zubů má. V souvislosti s mým předchozím studiem v podobném oboru bylo zajímavé pozorovat samotné bělení, v případě ordinační metody a ze strany dentální hygienistky edukaci, kterou pacientovi předávala spolu s bělicí sadou.

Komunikace s pacienty ani s odborníky nebyla nijak obtížná, vždy jsem se snažila být přímo v ordinaci odborníka, kam byli pacienti objednáni dlouhodobě dopředu a kde byly prováděny jednotlivé úkony bělení. S pacienty jsem se následně spojila týden po ukončení

bělení a zjišťovala jejich pocity a mnohdy negativní dopady bělení na jejich chrup. V těchto případech byli všichni respondenti více sdílní, jelikož při našich rozhovorech nebyl přítomný odborník, který výkon prováděl nebo pacienta edukoval o správné technice.

Pacienty jsem kontaktovala především za zjištěním všeho, co se týkalo bělení zubů, nicméně mé dotazy směřovaly i do oblasti filozofie, konkrétně tématu krásy. Zdálo se mi, že těmito otázkami byli mí respondenti poměrně překvapeni a dovedlo je k zamyšlení a mnohdy zajímavým názorům, které jsem v rámci práce interpretovala či citovala.

Na začátku výzkumu jsem si stanovila výzkumné otázky, na které jsem v průběhu rozhovorů hledala odpověď.

Výzkumná otázka č. 1– Jaký je pohled na krásu mezi respondenty laiky?

Věděla jsem, že tato otázka bude pro respondenty překvapující a odpovědět na ni nebude jednoduché. Jak už jsem zmínila v úvodní kapitole, krásu každý vnímá velmi individuálně, o čemž jsem se přesvědčila i díky odpovědím respondentů. Zajímavé bylo, že všichni mí respondenti si krásu a krásno spojují více se ženou než s mužem, protože, dle jejich slov, právě ženy častěji vyhledávají přípravky nebo metody, které jejich vzhled mohou vylepšit a díky nimž se cítí lépe nejen pro sebe, ale i před okolím. Spotřební trh se jim věnuje více ve všech směrech a ženy tak mohou posuzovat svou krásu s krásou žen z časopisů. Pohled muže na otázku pohledu krásu, jsem měla prostřednictvím jediného respondenta (R3), muže. Ten vnímá krásu pouze ve spojitosti s ženami, podle něj si malé množství mužů o sobě navzájem myslí, že jsou krásní nebo se o tom společně mezi sebou nebaví, oproti ženám, které krásu zkoumají neustále. Podle respondenta je zároveň smích ukazatelem nejen krásy vnější, ale může napovědět o charakteru dané osoby. Respondentka (R4) se několikrát setkala se situacemi, kdy dotyčného vnímala pozitivně podle jeho vzhledu a sama ví, že vzhled a posuzování podle něj není vždy tou správnou volbou. Nejzajímavější odpověď mi poskytla

respondentka (R5), která krásu vnímá jako něco relativního a pro kterou je krása spojená s nedokonalostí, kterou může člověka dělat zajímavým a zároveň krásným. Díky svému povolání kosmetičky přichází často do styku s dívkami mladého věku, které na svou krásu dbají až příliš.

Respondentka (R6) hovoří o kráse především v souvislosti se ženami, protože podle ní je ženská krása daleko více propagovaná, než ta mužská. U mužů vnímá krásu především vnitřní na základě charisma a to, jak vypadá jejich tělesná stránka je pro ni méně důležité.

Výzkumná otázka č.2 –Jaká je příčina zbarvení zubů, která respondenty vede k odborníkovi za účelem vybělení zubů?

Téměř polovina respondentů se zabývala příčinou a faktory, které barvu jejich zubů ovlivnila a které i potvrzuje veškerá odporná literatura a zdroje, které jsem pro svou práci použila. Ve třech případech a zároveň jako nejčastější příčina, která barvu jejich zubů, ovlivnila, bylo pravidelné pití kávy a černých čajů. Jedna z respondentek (R2) se dokonce rozhodla vzdát pití černého čaje pro bílé zuby. Další příčinou bylo kouření, zejména po zjištění těhotenství, které jednu respondentku (R4) vedlo k abstinenci a pro jehož následek našedlých zubů se rozhodla podstoupit bělení. V neposlední řadě mi respondentka (R6) sdělila názor, kdy její zbarvení zubů ovlivnilo časté užívání tetracyklinových antibiotik v dětství.

Měla jsem štěstí, že jsem se v tomto ohledu setkala i s respondentkou (R5), kdy barva jejího zubu byla ovlivněna úrazem, který následně svou devitalizací zešednul a svou barvou tak narušoval celkový vzhled zubního oblouku.

Výzkumná otázka č.3– Z jakého důvodu si lidé nechávají vylepšit vzhled/úsměv metodou bělení zubů a jaký typ bělicí techniky preferují?

Téměř všichni respondenti se shodli v tom, že pro bělení zubů se rozhodli z vlastního přesvědčení a pocitu, že jejich barva zubů může být lepší.

V jednom případě, u respondentky (R1), jsem se setkala s tím, že vybělení jí bylo v rámci pracovní nabídky doporučeno ze strany zaměstnavatele. Ačkoliv nad touto metodou uvažovala respondentka již dříve, nabídka práce pro modelingovou agenturu v zahraničí pro ni byla opravdovou motivací k podstoupení tohoto úkonu. Vzhledem k flexibilitě a předchozím zkušenostem s bělicími pastami zvolila techniku domácího bělení.

Jak už jsem se zmiňovala v předchozí interpretaci výzkumné otázky, respondentka (R2) podstoupila typ domácího bělení již dříve, protože se jí barva zubů nelíbila a znala důvod, kterým bylo časté pití černých čajů. Pravidelně chrup bělila pomocí zbylých gelů z předchozího bělení. Barvu zubů chtěla stále více bílou, až si dobělováním nechtěně zuby tzv. „přebělila“. Dlouhou dobu chrup nebělila, aby barva byla přirozená a nyní se po letech rozhodla opět postoupit domácí bělení zubů, jelikož s touto technikou již má zkušenost.

Respondentka (R4) zvolila jako bělicí techniku domácí aplikaci gelu, jelikož podle ní obsahují vyšší procento bělicích látek, než volně prodejné bělicí přípravky v drogeriích, ale následně se bála, že ordinační bělení by jí mohlo zuby poškodit.

U respondenta (R3) byl důvodem vlastní zájem o ústní zdraví. Po negativních zkušenostech a komplikacích, které se zuby měl, v důsledku nedodržování ústní hygieny se začal respondent zajímat, jak svůj přístup napravit a chrup uzdravit. Tím se dostal do ordinace dentální hygienistky, která mu následně domácí bělení doporučila.

Respondentka (R5) podstoupila u stomatologa vnitřní bělení z důvodu následku úrazu

v dětství, kdy postupem času zub nabýval na šedé barvě. K lékaři ji za účelem vybělení tohoto devitalizovaného zubu dovedlo okolí, které si odlišné barvy zubu všimlo čím dál tím více a také i pocit, že by barva zubů mohla být jednotná. Zároveň dříve experimentovala s volně prodejnými přípravky v drogeriích a na internet a díky této negativní zkušenosti se i proto rozhodla navštívit za tímto účelem odborníka, bez ohledu na finanční stránku bělení, za které zaplatila 5 500Kč.

Na základě potíží se zuby a obav z používání bělicích přípravků doma, si respondentka (R6) nechala vybělit chrup metodou ordinálního bělení přímo stomatologem. Měla strach, že se jí bělicí gel dostane na dásně, které nemá dostatečně zdravé a gel by je tak mohl o to více poškodit.

Výzkumná otázka č. 4 – Jakými vedlejšími účinky trpí respondenti po bělení zubů nejvíce?

Mezi nejčastější nežádoucí účinky, které po bělení nastaly, patřila nejčastěji zvýšená citlivost a trnutí zubů. Respondentka (R5) přikládá bolest dásní především ke špatné manipulaci s bělicí sadou pro domácí bělení. Podle ní špatně odhadla množství gelu, které do nosiče měla aplikovat a přebytečný gel jí až příliš zasahoval na dásně, které jí pak bolely. Takovou situaci mi popsala i dentální hygienistka (R7), která má s takovými případy časté zkušenosti.

S ojedinělým případem se setkal respondent (R3), který bezprostředně po bělení nepocíťoval žádné nepříjemnosti, následně mě ale kontaktoval emailem, ve kterém mi chtěl sdělit následnou negativní zkušenost s ordinálním bělením. Přibližně měsíc po bělení, dvakrát za týden, absolvoval dostavbu předních zubů, jelikož se zuby staly citlivými na náraz a při pití se mu kousek zubu uštípl.

V rámci interpretace druhé otázky jsem se zmínila o respondentce (R2), která měla negativní zkušenost s domácím bělením, které absolvovala před 10 lety a zuby si nesprávným dodržováním instrukcí „přebělila“. Při absolvování tohoto bělení, které bylo součástí mého výzkumu, se svědomitě držela instrukcí a vedlejší účinky se nedostavily žádné.

Na závěr bych ráda zmínila jednu z odpovědí respondentky (R2), která toto téma uzavře.

„Musím říct, že díky bělení se cítím mnohem líp. Ne, že by si toho někdo všimnul, o to líp, ale při pohledu do zrcadla se sama sobě víc líbím. To zní trošku samolibě, co? Ale podle mě bělení splnilo moje očekávání. Myslím si, že je důležité, jak se člověk sám ve svém těle cejtí, ať už přijde krásný okolí nebo ne.“ (R2)

5 Závěr

V bakalářské práci jsem se zaměřila na otázku krásna spojenou také s estetickou stomatologií, konkrétně metodou bělení zubů. V kapitolách pojednávajících o kráse jsem se zaměřila na vnímání krásy a následnou interpretaci z řad filozofů, sociologů a dotazovaných respondentů, laiků a odborníků ze stomatologického oboru. Díky kvalitativnímu výzkumu a použité literatuře jsem zjistila, že krása a její vnímání je velmi proměnlivé a individuální a hovoří se o ní především ve spojení se ženami.

Mnohdy krása není zárukou úspěchu a dnešní moderní doba krásu může ovlivňovat pozitivním, ale i bohužel negativním směrem. Ačkoliv je téma krásy velmi těžko uchopitelným pojmem, myslím si, že jsem využila vhodnou teorii, a to i v oblasti stomatologie. Otázky položené v polostrukturovaných rozhovorech s mými respondenty mi potvrdily názory, které jsem měla o tom, jak krása může ovlivňovat lidi, ať už v oblastech vztahů, pracovních příležitostí a ve vnímání sebe samotného. To, jak je člověk druhým vnímá, může ovlivnit i jeho úsměv, proto je důležité, abychom se zároveň spolu s naším zevnějškem věnovali i chrupu.

Do druhé části práce, metody bělení zubů, jsem vstupovala s jistým despektem, jelikož nejsem zastáncem zasahování do lidského těla moderními přístroji a chemií, pokud to zdravotní stav nevyžaduje. Tím nemyslím dekorativní kosmetiku, kterou stejně jako většina žen používám, ale hlavně chemické látky, které mohou ovlivnit náš chrup a měkké tkáně dutiny ústní, nemluvě o rizicích a nežádoucích účincích, o kterých práce také pojednává. Práce se zabývá i jednotlivými typy a stručnými popisy bělení, které měli respondenti nastudované velmi důsledně. Dále jsem se snažila popsat kontraindikace, které se vylučují s podstoupením bělení zubů. Podle očekávání se všichni mí respondenti setkali s nežádoucími účinky, které po metodě bělení nastaly, ale zároveň některé z nich očekávali.

Velmi mě překvapil přístup České stomatologické komory a Rady Evropské unie, které se k této problematice postavily vydáním Směrnice upravující množství používaných chemických látek v bělicích přípravcích. Upravené množství by tak díky této Směrnici nemělo být zdraví škodlivé, nicméně jak zkušenosti některých z mých respondentů ukazují i upravené množství těchto látek může způsobit potíže.

Díky kontaktu s odborníky - stomatologem a dentální hygienistkou, jsem zjistila, že i pohled odborníků na danou metodu mohou být rozdílné. Dentální hygienistka i stomatolog se mi svěřili s tím, že také nejsou nakloněni jakémukoliv zákroku do lidského těla, které zdraví pacienta nevyžaduje a není lékařem doporučené, ale metoda bělení zubů se stala zdravotně nezávadnou technikou, která je už běžnou součástí stomatologie. Odborníci nepodporují ordinační metodu bělení zubů, nicméně se jedná o čím dál tím více vyžadovaný zákrok, ze stran pacientů a tak i oni se přizpůsobují tomuto trendu, ačkoliv se nejprve snaží příchozím pacientům vysvětlit a mnohdy i vyvrátit jejich požadavek týkající se vybělení chrupu.

Jak výzkum potvrdil, rozhodnutí, podle kterého se respondenti rozhodují, jaký typ bělení zvolí, zda ordinační nebo domácí, závisí především na stavu jejich ústního zdraví, zručnosti a předchozích zkušenostech. Někteří z respondentů se rozhodli pro ordinační bělení i v závislosti na předchozí zkušenosti se stomatologem.

Dotazovaní respondenti se opravdu snažili, aby jejich odpovědi měly váhu a nad otázkami se velmi zamýšleli a jsem velmi mile překvapená, s jakým nadšením přistoupili k rozhovorům, ve kterých se nebáli projevit svůj názor a podělit se o zkušenosti s vnímáním krásy a bělením zubů.

Zdroje

- AACD. 2012. *Hledají se: bělejší a zářivější zuby*, *Dental Tribune*. Dostupné z: http://www.dental-tribune.com/articles/news/czech/8701_hledaj_se_blej_a_zajv_j_zuby.html [23. 1. 2017]
- Bělení zubů. *Historie čištění a bělení zubů*. Dostupné z: <http://www.beleni-zubu.net/historie-cisteni-a-beleni-zubu> [23. 1. 2017]
- Bělení zubů. *Bělení zubů u stomatologa*. Dostupné z: <http://www.belenizubu.info/beleni-zubu-stomatolog/>[23. 1. 2017]
- Čištění zubů. *Bělení zubů*. Dostupné z: <http://www.cistenizubu.cz/sluzby/beleni-zubu> [23. 1. 2017]
- Dental Care magazín. 2016. *Účinek bělicích činidel na zubní výplně*. Dostupné z: <http://www.dentalcare-magazin.cz/ucinek-belichich-cinidel-na-zubni-vyplne/> [9. 2. 2017]
- EliteDental Prague. *Jak dlouho vydrží bělení*. Dostupné z: <http://elitedental.cz/dlouho-vydrzi-beleni/> [9. 2. 2017]
- Etcoff, N. L. 2002. *Proč krása vládne světem*. Praha: Columbus.
- Fialová, L. 2001. *Body image jako součást sebepojetí člověka*. Praha: Karolinum.
- Fialová, L, F. D. Krch, 2012. *Pojetí vlastního těla: zdraví, zdatnost, vzhled*. Praha: Karolinum.
- Goldstein, R.E., Garber D. A. 1995. *Complete dental bleaching*. Chicago: Quintessence Pub. Co.
- Giddens, A. 1999. *Sociologie*. Praha: Argo.

- Chromý, K., R. Honzák a kol., 2004. *Somatizace a funkční poruchy*. Praha: Grada.
- Kelleher, M. 2008. *Bělení zubů*. Praha: Quintessenz.
- Krbcová, L. 2011. *Bělení zubů není bez rizika*. *Vitalia*. Dostupné z:
<http://www.vitalia.cz/clanky/beleni-zubu-neni-bez-rizika> [23. 1. 2017]
- Lipovetský, G. 2010. *Říše pomíjivosti: móda a její úděl v moderních společnostech*. V českém jazyce vyd. 2. Praha: Prostor, 2010. Střed (Prostor).
- Lock, M. 1993. *Cultivating the Body: Anthropology and Epistemologies of Bodily Practice and Knowledge*. *Annu. Rev. Anthropol.* 22: 133-55.
- Madunická, J. 2001. *Bělení zubů*. *I-zuby.cz*. Dostupné z:
<http://www.rsivak.com/www/izuby.cz/esteticka-stomatologie/beleni-zubu/> [10. 3. 2017]
- Mazánek, J. 2015. *Stomatologie pro dentální hygienistky a zubní instrumentářky*. Praha: Grada Publishing.
- National Smile Month. *Attraction of the Smile*. Dostupné z:
<http://www.nationalsmilemonth.org/attraction-of-the-smile/> [9. 2. 2017]
- OurHealthFoundation. 2015, *'Au naturale' topsfavourite celebrity smileslook*. Dostupné z:
<https://www.dentalhealth.org/news/details/861> [9. 2. 2017]
- OurHealthFoundation 2015. *Visiting the hygienist*. Dostupné z:
<https://www.dentalhealth.org/tell-me-about/topic/caring-for-teeth/visiting-the-hygienist> [9. 2. 2017]
- Ptáček R., P. Bartůněk. 2014. *Etické problémy medicíny na prahu 21. století*. Praha: Grada.
- Ptáčková, B., K. Stibral 2002 *Estetika na dlani*. Olomouc: Rubico. Na dlani.
- Smilková, J., T. Linnertová. 2012. *Bělení zubů bezpečněji pro pacienty*. *Stomateam*.
<http://www.stomateam.cz/cz/beleni-zubu-bezpecneji-pro-pacienty> [20. 12. 2016]

Stomat. *Dentální hygienistky*. Dostupné z: <http://www.stomat.cz/dentalni-hygienistky> [10. 12. 2016]

Šmucler, R. 2016. *Nevěřte ani mně*. Praha: Mladá fronta.

Tatarkiewicz, W. 1985, *Dějiny estetiky I: Starověká estetika*. Bratislava: Tatran.

Urban, P. (ed.) 2011. *Fenomenologie tělesnosti*. Praha: Filosofia.

Valery, P. 1964. *Selected writings*. New York: New Direction.

Volek, J. 1985. *Kapitoly z dějin estetiky*. Praha: Panton.

Weber, T. 2006. *Memorix zubního lékařství: překlad 2. vydání, 279 vyobrazení*. Vyd. 1. české. Praha: Grada.

Seznam příloh

Příloha č.1 Přepis vybraného rozhovoru s respondentkou (R1), 30 let, modelka

Příloha č.2 Přepis vybraného rozhovoru s respondentkou (R7), 29 let, dentální
hygienistkou

Příloha č.1 – Vybraný rozhovor laik

Přepis vybraného rozhovoru s respondentkou (R1), 30 let, modelka. Rozhovor byl přepsán s použitými hovorovými výrazy.

Mohu se zeptat, kolik je Vám let a jaká je Vaše profese?

Určitě. Je mi čerstvě 30 a pracuji už 15let jako modelka.

Co pro Vás znamená, když se řekne krása?

Řekla bych, že krása je různá. To, jak vypadáme, jaký jsme uvnitř. Krásu můžeme vidět, slyšet, i cítit. Je to strašně širokej pojem. Hlavně prostě, každému připadá krásný něco jinýho.

Připadáte si Vy sama krásná?

No. Jsem ženská a stejně jako každá, mám prostě komplexy a deprese občas. Nikdo asi sám o sobě neřekne, že je krásnej, je to na posouzení ostatních. Chlapovi můžu připadat sebekrásnější a zeptáte se jiný ženy a ta řekne, že jsem taková a maková a že se jí nelíbim.

Myslíte si, že je to i o závidění mezi ženami?

Asi nějakým způsobem jo. Dokážu ocenit hezkou ženu, ale je pravda, že to spíše řeknu o starších ženách. Líbí se mi na nich asi i ty zkušenosti a sem tam nějakou vráska, přijde mi to přirozený, nemám ráda ty vyumělkovaný paničky s prodlouženýma řasama, umělejmanechtama a bůh ví co ještě.

Mladé dívky Vám už nepřipadají tolik krásné?

Ale jo, to neříkám. Spíš dnešní generace pubertáček žijou videama s návody, jak se oblíkat, jak se líčit a pak vypadají zbytečně staře.

Jak vnímáte krásu u mužů?

Muži krásu tolik neřeší, a když ji řeší a je to vidět, tak nám ženám přijde, že to jsou homosexuálové. Tak to aspoň vnímám já.

Myslíte, že muži krásu opravdu neřeší?

Řeší, ale jinak.

Jak?

Nepoužívají make-up, vlasy si stříhají opravdu, když už opravdu musí, nehty ani nemluvim. Je ale pravda, že chlapi dbají, jak který teda, na svý tělo, to jo. Krása pro ně nejsou nalakovaný nehty, vytrhaný obočí a řasenka. Každý chlap je jinej. Něktej dbá na to, aby měl značkový parfém a jinej se myje dvakrát do tejdne. Asi je to i o prioritách.

V čem myslíte, že se liší mužská a ženská krása?

Asi je to o tom, že protiklady se přitahujou.

Je v tom podle Vás tedy i sexualita?

Sto procentně, ženská se chlapovi musí líbit, aby s ní chtěl trávit čas, vzal si ji a aby se stala matkou jeho dětí. Na tom asi i příroda funguje, přitažlivost, bez týbysme vymřeli.

Mluvila jste o tom, že občas máte komplexy. Týká se to i důvodu, proč jste se rozhodla pro bělení zubů?

Tak půl na půl. Ráda nosím rtěnky a nevypadlo moc hezky, když jsem měla červenou rtěnku a když jsem se usmála, vykoukly žlutý zuby. Barevné rty barvu zubů hodně zvýrazní. Pracuji s lidmi, potřebuji, abych při kontaktu s nimi vypadala dobře a pocit, že mý zuby nejsou bílý, mě hodně omezoval.

A ten druhý důvod?

Dostala jsem doporučení od mý agentury v New Yorku. Bavila jsem se o bělení s vizážistkou, která mi to doporučila. Zároveň jsem o tom pak i dozvěděla od mý český bookerky, který to nějakým způsobem sdělili přímo z agentury. Jednalo se o práci, kterou by pro mě měli, ale dali mi tak trošku podmínku. Jednalo se o zajímavýho klienta, takže o tu práci stojím.

Takže Vaše rozhodnutí ovlivnilo i pohled okolí na Vás, nepletu-li se?

Jo, bylo to asi takový pošťouchnutí, abych na bělení šla. Dost jsem nad tím přemýšlela.

A k čemu jste došla?

Nemůžu mít přece viditelně odlišnou barvu na fotkách a pak, když jdu na casting.

Předchozí zkušenosti s bělením tedy nemáte?

Já osobně ne. Znáám hodně modelek, který si kupovaly přípravky na bělení v zahraničí, hlavně v USA, a nemohly si je vynachválit, bála jsem se ale, že to jsou hrozný drijáky, obsahovali snad kolem 30% peroxidu a zničily by mi zuby.

Proto tedy raději jdete za odborníkem?

Ano. Docházím sem i na dentální hygienu a jsem spokojená, takže jsem věděla, že jinam nepůjdu.

Jak jsem zaslechla v ordinaci, říkáte jste slečně hygienistce, že jste se rozhodla tedy pro domácí bělení, máte pro to nějaký speciální důvod?

Asi ani ne. Bavily jsme se spolu o tom už několikrát předtím a sama mi o tom vyprávěla, takže jsem nabyla dojmu, že to zvládnou sama doma.

Rozhovor po bělení

Jak domácí bělení probíhalo?

Popravdě? Už bych do takovýho bělení nešla, bělila jsem týden přes den, v noci jsem nemohla spát, myslela jsem, že mi ty zuby snad vypadnou.

Tedy přesně ta rizika, o kterých Vás informovala dentální hygienistka, vidíte?

Ano, není to chyba ani její, ani asi moje. Držela jsem se návodu fakt poctivě.

Jaký si myslíte, že je tedy důvod?

Nejspíš prostě stavba mých zubů. Nikdy jsem s nima neměla extra problém, takže mě to trochu vyděsilo. Byla jsem doma trochu hysterická a volala jsem slečně hygienistce několikrát.

A co Vám poradila?

Abych s bělením přestala, nechala zuby odpočinout a cca za týden to zkusila znova.

A jak to dopadlo?

I když jsem zuby nechala odpočinout a vrátila se k bělení po týdnu, už bych tento typ bělení nechtěla absolvovat.

To radši bych šla na ordináční bělení, který je jednorázový a asi by mě tolik nebolely zuby.

Takže byste bělení absolvovala klidně znova?

Myslím, že určitě, ten výsledek se mi líbí, zuby jsou opravdu bílý a je to vidět. Určitě za nějakou dobu bělení zopakuju.

Už tedy ale ordináční typ bělení?

Poradím se ještě s hygienistkou, až k tomu dojde a já budu chtít zuby bělit. Třeba to vydrží.

Příloha č.2 – Vybraný rozhovor odborník

Přepis vybraného rozhovoru s respondentkou (R7), 29 let, dentální hygienistkou. Rozhovor byl přepsán s použitými hovorovými výrazy.

Co pro Vás znamená, když se řekne krása?

To je hodně těžký specifikovat. Možná v dnešní době ani krása neexistuje. Mladý holky mají od 15 let nalepený řasy a umělé nehty, pak si nechávají dělat umělé prsa, protože jsou vlivem diet moc hubený a žádné tím pádem nemají a mají z toho deprese. Nedej bože, když si v pokročilejším věku nechají napíchat rty nebo udělat permanentní make-up. Tohle je asi ideální krása dnešní doby. Vypadat stejně ráno, jako večer.

To mluvíte ale především o ženách, myslíte si, že se jich krása týká více než mužů?

Bez pochyb. Ženy jsou všude více prezentovány, aspoň mi to tak přijde. Celkově si myslím, že krása u chlapů je hůř specifikovatelná, nevím, jestli je to tím, že my jako ženský jsme k sobě víc kritický i navzájem a u chlapa to do určitý míry tolerujeme. Je to spojený i s partnerstvím. Myslím si, že vedle sebe máme tak hezkýho chlapa nebo ženskou nakolik si my samy věříme.

Připadáte si krásná?

Já? Já jsem především spokojená sama se sebou, to je asi nejdůležitější. A pokud se někomu líbím, nebo mi tím polichotí, jsem jediné ráda. Rozhodně sama o sobě neřeknu, že jsem krásná.

Je pro vás důležité, jak vypadáte před ostatními?

Řekla bych, že si to málokdo přizná, ale ano. Ráda se líbím, asi jako každá žena.

Ptáte se pacientů, proč chtějí bělení podstoupit?

Samozřejmě, bez toho to nejde. Zjistím tím trochu i pohled na jejich osobu.

Jak to myslíte?

Někdo přijde s tím, že chce mít bílý zuby, ale při otevření úst vidím, že absolutně nedbá na čištění zubů nebo cítím kouř, v tom případě pacientům doporučuju, aby si to rozmysleli, poučím je, nebo jim nabídnou pískování a docházení na dentální hygienu, to barvu zubů taky může ovlivnit. Nejsem ten typ, kterej vybělí jakékoliv zuby jenom proto, že to nehradí pojišťovna. Nejde mi o peníze. Z toho důvodu ani neprovádím ordinační bělení. Je to podle mě až příliš velkej šok pro ty zuby.

Takže raději domácí bělení?

Ano, rozhodně. Sama si občas doma také zuby bělím a tenhle typ jsem doporučila i svým blízkým.

Domácí bělení je tedy k zubům šetrnější?

Přesně tak. Už jen protože se provádí dlouhodobě, není to jednorázová záležitost, jako u ordinačního bělení.

Obsahem chemických látek se liší i bělicí gely?

To je různý. Většinou ano, záleží na tom, s jakou firmou ten lékař spolupracuje. Na trhu je hrozně velká nabídka firem, který bělicí sady nabízejí. Já spolupracuju s Phillipsem a jsem s ním spokojená nejvíc.

Jaké jsou nejčastější příčiny změny barvy zubu?

To je taková ta všeobecně známá klasika už. Především nápoje. Kafe, černý čaj, kola a víno. Potom to je samozřejmě dehet, nikotin, kouření. Párkrát jsem se setkala s tím, že mi pacienti řekli, že to mají od léků.

Antibiotika, jestli si ze studia pamatují?

Přesně tak, tetracyklin, ten hodně ovlivňuje barvu zubů, hlavně u dětí, když se zuby vyvíjejí.

Máte zkušenosti s negativními účinky, které mohou po bělení nastat?

Samozřejmě, je to především bolest a citlivost, které nastávají téměř pokaždý. Pacienti kvůli tomu často volají, protože je to vyděsí, ale nic to není. Po pár hodinách, maximálně dni to přejde. Hodně lidí si ty dásně až popálí. To je riziko bělení doma. V ordinaci jim podrážděním dásní předcházíme ochranným opatřením. Jednou jsem se setkala i s alergií, ale naštěstí jen mírnou, byl to exém, nic vážného.

Jak dlouho bělení zubů vydrží?

I tohle je velice individuální. Záleží na tom, jak se pacient o zuby stará. Bělení bych přirovnala k bílé zdi. Po čerstvém nátěru je krásně bílá, ale závisí na prostředí, v jakém se nachází a ačkoliv o ni můžeme pečovat sebelíp, jednou zase musíme vzít štětec a barvu obnovit, aby se zase stala tou čistě bílou a líbila se nám. Při bělení a cca 2 týdny po něm doporučuju dodržovat bílou dietu a následně samozřejmě pečlivou domácí hygienu a docházení každý půl rok na dentální hygienu sem ke mně.

Chodí k Vám pacienti i po bělení, že by chtěli proces opakovat?

Moc ne, málokdy, protože tím, jak dostanou tu bělicí sadu, tak celou rozhodně nevy potřebují. Hodně gelu v těch perech ještě zbyde, takže si samy mohou dobělovat doma.

V případě, že by pacient přece jen chtěl bělení opakovat, jak dlouhý interval během bělení doporučujete?
Řekla bych, že závisí na domluvě mezi mnou a pacientem. Doporučuji cca půl rok až rok, hodně závisí i na kvalitě zubních tkání.

Ještě se Vás zeptám na jednu otázku. Co si vybavíte, když se řekne úsměv?

To je jednoduchý, moji práci. Ale myslím si, že úsměv je důležitou složkou komunikace. O to víc, když je ten úsměv hezký. Někdo se usmívat bojí, protože se stydí za svoje zuby a někdo si ho zase zdobí. Občas se setkám s pacientkami, který maj přilepený kamínek na zubech, anebo piercing v jazyce. To kvetu . Podle mého někdy úsměv vyřeší několik problémů.